

Právní úprava střetu zájmů poslanců a dalších veřejných činitelů

Srovnávací studie č. 1.159
únor 2016, červenec 2015, duben 2005
autoři: Jindřiška Syllová, Michaela Macháčková,
Eva Medková, Petr Kolář

Obsah:

ÚVOD	5
BELGIE	6
BULHARSKO	8
DÁNSKO	9
ESTONSKO	11
FINSKO	13
FRANCIE	14
CHORVATSKO	15
IRSKO	17
LITVA	18
LOTYŠSKO	20
NĚMECKO	22
POLSKO	24
NIZOZEMSKO	27
PORTUGALSKO	27
RAKOUSKO	27
SLOVENSKO	30
ŠPANĚLSKO	33
ŠVÉDSKO	34
ŠVÝCARSKO	35
VELKÁ BRITÁNIE	39

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: STUDIE
Název: Právní úprava střetu zájmů poslanců a dalších veřejných činitelů	Typ řady: online
Autoři: Syllová, J., Macháčková, M., Medková, E., Kolář, P.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1
Číslo: Srovnávací studie č. 1.159	První vydání řady: červenec 1991
Datum: únor 2016, červenec 2015, duben 2005	Frekvence vydání řady: nepravidelná
	Zaměření: srovnávací a analytické studie zpracované pro členy Parlamentu České republiky
	Jazyk: CZ
Klíčová slova: střet zájmu; prohlášení; neslučitelná funkce; neslučitelnost; inkompatibilita	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení
všeobecných
studií

STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	

Oddělení pro evropské záležitosti

STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
---	--	---	--	---

Oddělení komunikace a vzdělávání

INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu
---	---	--	---

SHRNUTÍ:

V úvodní části tohoto informačního podkladu autoři poukazují na vývojovou linii, kterou sleduje vývoj právních úprav a podávání prohlášení o střetu zájmů. Stručně zmiňují důvody, které k zavedení tohoto institutu vedly. Zároveň konstatují, že dochází k neustálému rozšiřování počtu osob, které mají povinnost takové prohlášení podat. Poté se autoři zaměřují na popis obecné charakteristiky jednotlivých trendů, které se v současných právních úpravách střetu zájmů dají vysledovat. Věnují se trendu britskému, francouzskému a nordickému. Kromě toho, že se zmiňují o existenci dvou typů prohlášení o střetu zájmů, kterými jsou prohlášení o majetku a prohlášení o činnosti, poukazují zejména na různé důvody, pro které je prohlášení podáváno, na důvěrnost či naopak veřejnost v něm poskytnutých informací, nebo na to, zda je proces jejich podávání formalizován či nikoli. Těžiště práce však spočívá v popisu stávajících právních úprav ve vybraných evropských státech. Situaci, která se vyskytuje v každém z nich, je věnována samostatná kapitola sledující toto základní schéma: u každého typu prohlášení (existují-li v daném státě oba typy) je taxativním či demonstrativním výčtem uveden okruh osob, které jsou povinny či oprávněny jej podat, dále se pojednává o jeho formálních a obsahových náležitostech, o orgánu, ke kterému se podává, a o lhůtách, v jakých je nutno tak učinit. V závěru je uvedeno, zda v dané zemi existuje orgán, který na podávání prohlášení dohlíží, a případně, zda lze porušení povinností s podáváním prohlášení spjatých sankcionovat. Pokud ano, jakým způsobem, za jakých okolností a kým.

Obsah:

ÚVOD.....	5
BELGIE	6
BULHARSKO	8
DÁNSKO	9
ESTONSKO	11
FINSKO.....	13
FRANCIE.....	14
CHORVATSKO.....	15
IRSKO	17
LITVA	18
LOTYŠSKO	20
NĚMECKO	22
POLSKO.....	24
NIZOZEMSKO	27
PORTUGALSKO.....	27
RAKOUSKO.....	27
SLOVENSKO	30
ŠPANĚLSKO	33
ŠVÉDSKO.....	34
ŠVÝCARSKO.....	35
VELKÁ BRITÁNIE	39
POUŽITÉ PRAMENY A LITERATURA:.....	44

ÚVOD

Počátek trendu právních úprav podávání prohlášení o střetu zájmů můžeme najít na přelomu 80. a 90. let minulého století. Je úzce spojen s narůstajícími hlasy volajícími po vyšších morálních standardech a po větší transparentnosti v politických a v jiných veřejných funkcích. Tradiční instituty, jakými je např. právní úprava neslučitelnosti či financování politických stran, se ukázaly být nedostatečnými.

V některých státech podávají prohlášení o střetu zájmů jen členové parlamentu, příp. prezident, ministři a jiní vysocí státní funkcionáři, stále více se však setkáváme s úsilím zákonodárce okruh osob povinných podat prohlášení rozšiřovat (což je patrné zejména v nově vznikajících právních úpravách zemí střední a východní Evropy, ale i v Rakousku).

V právních předpisech vztahujících se k podávání prohlášení lze vysledovat v podstatě tři základní proudy, které se s určitými modifikacemi uplatňují zhruba ve třiceti zemích světa. Prvním a nejstarším z nich je proud britský. Kromě Velké Británie se uplatňuje např. i v Austrálii, Irsku, Německu, či Portugalsku. Dalším je proud francouzský, ve kterém se často vedle prohlášení o majetku podává i prohlášení o činnostech a který zahrnuje kromě Francie např. i nové demokracie ve střední Evropě či Japonsko, Alžírsko nebo Venezuelu. Posledním z nich je proud nordický, který je kromě skandinávských zemí zastoupen i v Nizozemsku. V rámci zemí britského a nordického proudu je tradičně větší důraz kladen na uvádění takových finančních a ekonomických vazeb, které by mohly mít vliv na nezávislost deklaranta při výkonu jeho funkce. Naopak právní úpravy zemí trendu francouzského kladou větší důraz na předcházení nezákonného shromažďování majetku, vyžadují uvádění podrobnějších údajů a často do prohlášení zahrnují i finanční a ekonomické vazby deklarantova blízkého okolí. Prohlášení je v prvně zmiňovaných zemích často prohlášením o zájmech a nikoli prohlášením o majetku, jak je tomu v trendu francouzském (kde je zvykem vedle prohlášení o majetku podávat i prohlášení o činnostech). Prohlášení se většinou podává písemně na počátku funkčního období, často bývá v průběhu výkonu funkce obnovováno a není výjimkou ani jeho opětovné podávání po jeho skončení. Takřka ve všech zemích, kde je podávání prohlášení formalizováno, existuje jejich registr. Prohlášení je možné podávat k různým osobám a institucím (jako je předseda sněmovny, určitý parlamentní výbor, specializovaná instituce apod.). Informace v prohlášení uvedené jsou v mnoha zemích (např. Francie, Polsko) důvěrné a jejich zveřejňování je s ohledem na respektování práva na soukromí deklarantů velmi omezené. V jiných zemích (např. Švédsko, Finsko, Velká Británie) je upřednostňován zájem veřejnosti na přístup k těmto informacím a prohlášení (nebo jejich části) jsou pak publikována v úředních listech a jsou komukoliv přístupná na internetu.

Na rozdíl od více či méně přísných právních úprav francouzského a britského trendu (od trestněprávních sankcí a ztráty mandátu po placení pokut či nevyplácení mzdy), v nordickém trendu není podávání prohlášení povinné a je omezena možnost, jak sankcionovat jeho nepodání či podání zkreslené.

BELGIE

V Belgii neexistuje zvláštní zákon, který by sám uceleně řešil problematiku střetu zájmů a podávání prohlášení o nich. Případy inkompatibility stanoví několik právních předpisů.

Oblast darů upravuje zákon původně přijatý 4. 7. 1994 (novelizovaný 2014) o politickém financování, ve znění pozdějších změn. Zákon vymezuje limity darů poslancům a senátorům, a stanoví sankce za porušení zákona. Členové parlamentu musí podávat přiznání o darech Komisi pro financování politického života. Tato přiznání nejsou veřejná.

Oblast podávání dalších přiznání veřejnými funkcionáři upravuje dále, byť velmi obecně, jednací řád dolní komory, který odkazuje na zvláštní zákon, kterým je zákon původně z 2. května 1995 týkající se povinnosti předkládat seznam vykonávaných funkcí, činností a povinnosti předkládat prohlášení o majetku. Tento zákon provádí podrobnější zákon z 26. června 2004, který vstoupil v účinnost v r. 2005. Jsou zde stanoveny povinné náležitosti prohlášení o činnostech a mandátech (funkcích), procedura přijímání prohlášení i postup kontroly odevzdávání prohlášení a jejich obsahu.

I. Prohlášení o mandátech

A. Osobní působnost

Zákon se vztahuje na:

- ministry, státní tajemníky a vládní komisaře,
- členy sněmovny a Senátu,
- členy vlády Německého společenství,
- členy rady Německého společenství,
- belgické poslance Evropského parlamentu,
- guvernéry provincií,
- členy stálých delegací,
- starosty, radní a předsedy místních center sociální pomoci,
- členy správních rad a řídicích výborů spolupráce mezi obcemi a spolupráce mezi kraji,
- vedoucí pracovníky ministerstev a federálních orgánů veřejné správy a některých organizací veřejného zájmu,
- úředníky ministerstva Německého společenství v akciových společnostech veřejného práva, bankovních holdingů veřejného práva a veřejných peněžních ústavů,
- členy regentské rady a kolegia komisařů Belgické národní banky, členy správních výborů Národního úřadu sociálního zabezpečení a členy valné hromady Národního institutu pojištění nemoci a invalidity,
- vedoucí kabinetu, zástupce vedoucích kabinetu a vedoucí orgánů správy členů federální vlády.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání prohlášení

Osoby, které během uplynulého roku zastávali některou z výše uvedených funkcí, musí odevzdat do 1. dubna následujícího roku přesné a nezkreslené čestné prohlášení.

V tomto prohlášení uvádějí jméno, příjmení, bydliště, datum a místo narození funkcionáře.

V prohlášení o tzv. mandátech, řídicích funkcích a závislých zaměstnáních se deklarují všechny mandáty, vedoucí funkce nebo profese, které vykonávali funkcionáři v průběhu minulého roku, ať ve veřejném sektoru nebo pro fyzickou či právnickou osobu nebo na účet jakékoliv fakticky existující organizace či asociace založené v Belgii nebo v zahraničí. Dále musí být uvedeno datum zahájení výkonu funkce a datum jeho ukončení v tom rozsahu, v jakém funkci vykonávali v průběhu

minulého roku. Pro každou funkci je nutno v prohlášení vyznačit, zda je placená či nikoliv. Není třeba uvádět výši platu nebo odměny. Funkce poradenské se nemusí deklarovat, stejně jako údaje o obchodních vztazích.

Části prohlášení o mandátech jsou uveřejňovány v Belgickém věstníku (*Moniteur Belge*), na což dohlíží Účetní dvůr.

C. Kontrolní orgán a sankce

Prohlášení se podává kanceláři Účetního dvora (*Cour des comptes*).

Účetnímu dvoru jsou v prvních dvou měsících kalendářního roku předány pověřenými osobami údaje o osobách povinných odevzdat prohlášení. Porušení povinnosti tyto údaje odevzdat je sankcionováno pokutou (100 – 1000 €).

Účetní dvůr vyhotoví na konci dubna seznam povinných osob. Osoba, která se necítí být povinnou a je zahrnuta v seznamu, zašle Účetnímu dvoru své připomínky. Účetní dvůr je prošetří a nejpozději do 31. května informuje dotčenou osobu o tom, zda ji považuje za povinnou, či nikoliv. Poté, na základě informací, které mu zaslaly pověřené osoby či na základě informací, které získal jinak, může Účetní dvůr konstatovat, že seznam funkcí není kompletní. Povinnou osobu na tento fakt upozorní, a ta má možnost se vyjádřit.

Definitivní seznamy (seznam funkcí a seznam osob, které neodevzdaly prohlášení o činnosti nebo o majetku) vyhotoví Účetní dvůr nejpozději do 15. července. Oba seznamy jsou následně publikovány v Belgickém věstníku nejpozději do 15. srpna. Případné opravy v seznamech jsou možné i nadále.

Opomenutí vyhotovit prohlášení je sankcionováno pokutou a seznam těch, kteří prohlášení neodevzdali, je publikován v Belgickém věstníku ve stejný okamžik, kdy je v něm uveřejněn seznam prohlášení.

Padělání či poskytnutí nepravdivých informací je sankcionováno podle čl. 194 trestního zákona: „*Každý funkcionář nebo veřejný úředník, který při výkonu svých funkcí se dopustí padělání buď falešným podpisem nebo falšováním listin, písemností nebo podpisů nebo podvržením osob nebo písemnostmi vyhotovenými či vloženými do registrů či jiných veřejných listin po jejich zhotovení či uzavření, bude potrestán trestem odnětí svobody od deseti dopatnácti let*“

II. Prohlášení o aktivech

A. Osobní působnost

Viz osobní působnost prohlášení o mandátech.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání prohlášení

V průběhu prvního měsíce, který následuje po nástupu do funkce nebo nominaci, musí povinné osoby odevzdat v uzavřené obálce přesné a nezkreslené čestné prohlášení o aktivech. Majetkové poměry uvedené v prohlášení musí odpovídat dni nástupu do funkce. V prohlášení je nutno uvést jméno, příjmení, bydliště, místo a datum narození a funkce, pro které povinná osoba podléhá povinnosti podat prohlášení. Dále musí být v prohlášení kladen důraz na všechna aktiva (jako jsou bankovní účty, akcie či jiné podíly), na všechny nemovitosti i na hodnotné věci movité (jako jsou starožitnosti či umělecká díla). Prohlášení musí být datované a podepsané. Na uzavřenou obálku je nutné vyznačit, že se jedná o prohlášení o majetku, jméno, příjmení a bydliště deklaranta.

Dále je nutné vyhotovit stejným způsobem prohlášení o majetku ve lhůtě maximálně jeden měsíc po podání demise nebo jeden měsíc po skončení mandátu či skončení funkčního období.

V tomto případě jsou majetkové poměry v prohlášení uváděny ke dni skončení mandátu nebo funkčního období.

Pokud jsou povinné osoby jmenovány na neurčité období nebo na období přesahující šest let, jsou povinny uložit nové prohlášení o majetku po pěti letech od jejich jmenování, a to nejpozději ve lhůtě jednoho měsíce po skončení pětiletého období. Majetkové poměry v tomto prohlášení mají odpovídat dni, kterým končí uvedená pětiletá perioda.

Účetní dvůr ručí za důvěrnost dokumentů a musí je uchovávat v uzavřené obálce. Zaměstnanci Účetního dvora jsou v souladu s čl. 458 trestního zákona vázáni povinností služebního tajemství. Jediný, kdo je oprávněn nahlížet do prohlášení, je vyšetřující soudce v rámci trestního stíhání povinné osoby, které má vazbu na výkon jejího mandátu nebo její funkce.

C. Kontrolní orgán a sankce

Viz kontrolní orgán a sankce u prohlášení o mandátech.

BULHARSKO

Otázka střetu zájmů poslanců Národního shromáždění je upravena v ústavě Bulharské republiky a v jednacím a organizačním řádu Národního shromáždění. V Bulharsku existuje i zvláštní zákon o předcházení a postihování střetu zájmů z 9. května 2000, naposled novelizován v r. 2010 (zakon za predotvratjavane i razkrivane na konflikt na interesy).

A. Osobní působnost

Vztahuje se:

- na prezidenta republiky a viceprezidenta republiky
- ministry
- členy parlamentu
- soudce Ústavního soudu
- předsedy Nejvyššího kasačního soudu, Nejvyššího správního soudu a generální prokuratury
- Národního ombudsmana a jeho zástupce
- guvernéry regionů a jejich zástupce
- starosty a jejich zástupce municipalit
- radní municipalit
- členy Nejvyšší soudcovské rady
- Inspektory a předsedu inspektorů Nejvyšší soudcovské rady
- Předsedu a členy Rady na ochranu hospodářské soutěže
- Guvernéra a členy bankovní rady Bulharské národní banky
- Guvernéra a viceguvernéra Národního institutu sociální bezpečnosti
- Hlavy zahraničních misí
- Vedoucí monokratických úřadů a jejich zástupce, členy kolegiálních orgánů (pokud tyto vedou úřady)
- Hlavy veřejně financovaných organizací ustanovených zákonem
- Členy dozorčí rady, ředitele Fondu národního zdravotního pojištění a hlavy regionů tohoto fondu
- Soudce, státní zástupce a vyšetřující úředníky
- Zástupce státu nebo obcí v řídicích orgánech nebo dozorčích orgánech obchodních společností nebo neziskových společností s podílem státu nebo obcí

- Členy politického kabinetu a poradce politického kabinetu
Pracovníky administrativního orgánu prezidenta, výkonných, legislativních a soudních orgánů, místních správ, pracovníky v orgánech vytvořených zákonem, s výjimkou technických pozicí.¹

B. Forma, obsah a lhůty pro podání prohlášení

Na předepsaném formuláři funkcionáři přiznávají, nejprve při nástupu do funkce a poté každoročně a při odchodu z funkce, majetek a příjmy své i svých manželů a neplnoletých dětí. Co se rozumí příjmy a majetkem je upraveno v poměrně podrobném výčtu (např. nemovitosti, obchodní podíly či dopravní prostředky).

Do veřejného seznamu mají přístup orgány oprávněné k tomu na základě zvláštních zákonů, vedoucí úřadů, ve kterých příslušné povinné osoby své funkce vykonávají a šéfredaktoři sdělovacích prostředků.

C. Kontrolní orgán a sankce

V r. 2010 byla výše uvedeným zákonem, resp. jeho novelou, vytvořena Komise pro prevenci a rozkrýetí střetu zájmů. Je to pětičlenný orgán, 3 členové jsou voleni Národním shromážděním, 1 je jmenován prezidentem, 1 vládou. Tato komise vykonává činnosti k zajištění zákona. Může jednat na základě podnětu občana, který není anonymní. Informaci o oznámeném porušení zákona pro účely komise připravuje nadřízený orgán příslušného veřejného funkcionáře, který je stanoven zákonem, většinou ten, kdo funkcionáře jmenoval. Ohledně prezidenta, členů vlády, poslanců a dalších funkcionářů informaci připravuje příslušný výbor Národního shromáždění (čl. 25 zákona). Komise rozhodne o tom, zda ke střetu zájmů došlo či nikoliv. Rozhodnutí je přezkoumatelné ve správním soudnictví. Trestem za střet zájmu může být zbavení úřadu, pokud ústava nestanoví něco jiného, a zabavení platu za dobu, kdy měla osoba příjem ze střetu zájmu.

Za neodevzdání prohlášení je stanoven trest 1000-3000 BGN, za opakované vyšší pokuta. Za jiné porušení zákona pak vyšší pokuty.

D. Poznámky

Vedle střetu zájmů upravuje správní zákoník 130/1998 neslučitelnost činností nejvyšších představitelů státu přísněji než ústavní úprava. Podle tohoto zákona členové vlády a další vedoucí pracovníci v exekutivě nesmí vykonávat jinou veřejnou funkci, vykonávat manažerskou funkci nebo být komerčními právníky vykonávat funkci v řídicích a dozorčích orgánech výdělečné i nevýdělečné právnické osoby, vykonávat nezávislé zaměstnání s výjimkou pedagogické a tvůrčí činnosti. Tyto osoby mohou zastupovat stát v dozorčích a řídicích orgánech obchodních společností, ale bez nároku na odměnu.

DÁNSKO

Úprava střetu zájmů v Dánsku je založena na principu dobrovolné transparentnosti. V podstatě žádné činnosti nejsou zakázány. Právní úprava střetu zájmů je obsažena v pravidlech přijatých parlamentním Výborem pro jednání řád 18. května 1994, které byly několikrát novelizovány.

¹ Kromě tohoto zákona existuje ještě zákon: angl. překlad: Public Disclosure of Senior Public Officials Financial Interests Act z r. 2000, který upravuje uveřejňování platů státních úředníků.

A. Osobní působnost

Kromě členů parlamentu (*Folketing*) se úprava obsažená v pravidlech vztahuje i na členy vlády, kteří jeho členy nejsou.

B. Forma, obsah a lhůty podání zpráv

Podání zprávy o činnostech a finančních zájmech je pro členy parlamentu dobrovolné. Pokud se jí však rozhodnou podat, musí postupovat v souladu s níže uvedenými pravidly a jsou tedy povinni uvést v ní vše, co je třeba k tomu, aby byla úplná.

Ve zprávě se uvádí:

- členství ve statutárních orgánech soukromých a veřejných společností (zaznamenává se zastávaná pozice a jméno příslušné společnosti),
- funkce a další činnosti, které jsou vykonávány za úplatu vedle funkce člena parlamentu (uvádí se pozice a jméno zaměstnavatele, resp. klienta),
- výdělečné činnosti vykonávané samostatně vedle funkce člena parlamentu (uvádí se druh činnosti),
- tuzemské společnosti, organizace, instituce nebo jednotlivci poskytující členovi parlamentu finanční dary, včetně hmotných výhod, administrativních služeb apod., s výjimkou fondů zpřístupněných parlamentem nebo politickou stranou (zaznamenává se jméno a typ daru),
- dary od tuzemských dárců, pokud hodnota daru od jednotlivého dárce přesahuje stanovenou částku dánských korun a pokud má spojitost s výkonem funkce člena parlamentu (zaznamenává se jméno dárce, druh daru a doba, kdy došlo k jeho darování),
- zahraniční cesty a návštěvy pokud nejsou jejich náklady plně hrazeny státními fondy, politickou stranou, jejímž je člen parlamentu členem nebo pokud je nehradí sám a pokud má návštěva či cesta spojitost s jeho členstvím v parlamentu (uvádí se jméno dárce, doba cesty a jméno navštívené země, resp. zemí),
- jakákoliv finanční částka, finanční výhoda, dar apod. získané od veřejných úřadů, organizací nebo jednotlivců z cizích zemí, pokud jejich hodnota výrazně přesahuje zákonem stanovenou částku a pokud takové platby mají spojitost s členstvím v parlamentu (uvádí se jméno dárce, druh platby a doba platby),
- účasti ve společnostech, jejichž hodnota zřetelně přesahuje určenou částku (2015 - 75 000 dánských korun) (uvádí se jméno společnosti, resp. společností),
- dohody finanční povahy s dřívějšími zaměstnavateli, včetně dohod týkajících se pokračování výplat mzdy či zachování zaměstnaneckých výhod, penzijních práv atd. po dobu členství v parlamentu (uvádí se druh dohody a jméno zaměstnavatele),
- dohody týkající se zaměstnání apod. uzavřené s budoucími zaměstnavateli a to, i když člen parlamentu nezačne vykonávat zaměstnání do té doby, než ukončí své členství v parlamentu (uvádí se druh dohody a jméno zaměstnavatele).

V prohlášení není nutné uvádět přesnou finanční částku a hodnotu finančních účastí (podílů) či částku získanou za výkon činností. Zpráva se podává na stanoveném formuláři úředníkovi jmenovanému předsednictvem parlamentu ve lhůtě jednoho měsíce od zahájení zasedání nově zvoleného parlamentu (ale také např. ve lhůtě jednoho měsíce od doby, kdy se náhradníci poslanců ujali své funkce). Pokud po podání zprávy dojde ke změně v uvedených skutečnostech, je třeba uvedenou změnu zaregistrovat, a to ve lhůtě jednoho měsíce od doby, kdy se s ní bylo možné seznámit. Prohlášení se podává každý rok.

Ve lhůtě dvaceti pracovních dnů po vypršení lhůty pro podávání prohlášení následující po volbách do parlamentu (deset pracovních dnů po vypršení lhůty pro podávání informací

o změnách v prohlášení) je třeba zajistit, aby byla prohlášení přístupná veřejnosti. Ke zveřejnění se vyžaduje písemný souhlas člena parlamentu, který je nutné každoročně obnovit. Prohlášení se pak uveřejňují přímo na webových stránkách parlamentu.

C. Kontrolní orgán a sankce

Vzhledem k dobrovolnosti podávání zpráv není v Dánsku stanoven žádný kontrolní orgán ani sankční systém.

ESTONSKO

Problematika podávání prohlášení o střetu zájmů byla upravena v antikorupčním zákoně z 27. ledna 1999. Nyní platí nový antikorupční zákon z r. 2014. V r. 2014 byl přijat rovněž nový zákon o státní službě, který se vztahuje na úředníky státní služby. Podle tohoto zákona se prohlášení odevzdává státními zaměstnanci, na něž se vztahuje antikorupční zákon, mají uveřejňovat v elektronické formě na internetu,

A. Osobní působnost antikorupčního zákona (§ 13)

Antikorupční zákon se vztahuje na

- členy parlamentu,
- prezidenta republiky,
- členy vlády,
- soudce,
- generálního auditora,
- státního zástupce
- členy bankovní rady, prezidenta Národní banky,
- ředitele úřadu prezidenta republiky,
- kancléře parlamentu,
- hlavy vládních agentur,
- generální tajemníky ministerstev,
- ředitele úřadu vlády,
- řadu dalších úředníků.²

² 2) members of local government councils, members of rural municipality or city governments, rural municipality or city district elders, managers of rural municipality or city agencies;

3) court officials, if the chairman of the court establishes such obligation;

4) officials of the Chancellery of the Riigikogu, if the director of the Chancellery of the Riigikogu establishes such obligation;

5) officials of the Office of the President of the Republic, if the Director of the Office of the President of the Republic establishes such obligation;

6) officials of the State Audit Office, if the Auditor General establishes such obligation;

7) officials of the Office of the Chancellor of Justice, if the Legal Chancellor establishes such obligation;

8) officials of Eesti Pank, if the president of Eesti Pank establishes such obligation;

9) officials of government agencies, if heads of government agencies or Secretaries General or Ministries establish such obligation. This obligation shall not be established for officials of security authorities and officials of structural units of other government agencies if the membership of the structural unit is a state secret. The heads of security authorities or other government agencies in the case of which the membership of their structural units is a state secret may require submission of the information required to be submitted in a declaration as an internal audit measure of the agency;

10) officials of agencies administered by government agencies or agencies representing the state belonging to the area of government of another government agency, if the head of the government agency administering the agency or exercising supervision over the agency or Secretary General of Ministry establish such obligation;

11) officials of rural municipalities or cities, if local government council thereof establishes such obligation;

12) officials of legal persons in public law, if the minister exercising supervision over the legal person in public law or the supervisory board or comparable bodies of the legal persons in public law establish such obligation;

13) members of the management bodies of public undertakings for the purposes of the Competition Act, if such obligation is established by the minister exercising dominant influence of the state in the undertaking, the local government council if the local government has dominant

B. Forma, obsah a lhůty pro podávání prohlášení

Osoby, na něž se zákon vztahuje, podávají na předepsaném formuláři prohlášení o hospodářských zájmech, ve kterém uvádějí následující informace o stávajícím majetku a o příjmech a změnách za minulý rok:

- o nehmotném majetku,
- o vozidlech evidovaných ve státním registru,
- o vlastnictví akcií, jiných cenných papírů a podílů,
- o dlužích a ručitelských závazcích bankám a jiným osobám, pokud dlužná částka přesahuje stanovenou částku,
- o ostatních majetkových závazcích, pokud hodnota dluhu nebo případného dlužného nároku přesahuje stanovenou částku
- o dalším příjmu (mzda a další odměna), od určené částky
- za poslední rok přijaté příjmy, nad určenou částku
- garantované zisky, nad určenou částku
- zisky podléhající daní z příjmů (atp.)
- o činnostech mimo vlastní úřední činnost, založené na jakémkoliv smluvním základě, o činnostech, které by mohly vzbudit pochybnost o deklarantově nestrannosti v úřadu,
- o právech, věcech a podílech ve spoluvlastnictví, popř. podílech založených na manželské smlouvě.

C. Kontrolní orgán a sankce

Prohlášení se předávají určenému orgánu, kterým je buďto jmenovaný úředník nebo výbor či kontrolní rada (např. pro členy parlamentu a jiné vysoké státní funkcionáře je to výbor ustavený parlamentem). Depozitář organizuje shromažďování prohlášení, jejich prověřování, ukládání a zveřejňování.

Prohlášení se podává každoročně po uplynutí lhůty pro podání daňového priznání nebo v určené lhůtě poté, co začal veřejný činitel svoji funkci zastávat. Pokud se po tom, co veřejný činitel podal prohlášení, výrazně změní skladba nebo struktura jeho majetku (tzn. že dojde ke změně v rozsahu aspoň stanovené částky), musí podat ve lhůtě jednoho měsíce poté, co ke změně došlo, nové prohlášení. Někteří činitelé musí předkládat prohlášení i ve lhůtě dvou let poté, co opustili své posty.

Prohlášení jsou zpřístupněna jiným osobám za podmínek daných zákonem, některé části se nesmí zpřístupnit (§ 16).

Porušení zákona je přestupkem, výše pokuty je odstupňována podle závažnosti. Mezi přestupky patří poskytnutí nepravdivých informací tomu, kdo provádí kontrolu prohlášení a je pokutováno až 300 pokutovými jednotkami. Dále se trestá i porušení povinností vztahujících se ke shromažďování, ukládání a prověřování prohlášení tím, kdo je za jejich shromažďování, ukládání a prověřování odpovědný, dále se trestá nezákonné zveřejnění jejich obsahu. Při ukládání sankcí za porušení zákona se postupuje podle obecné části trestního zákona.

influence on the undertaking or the supervisory board or comparable body of a legal person in public law if the legal person in public law has dominant influence over the undertaking;

14) members of management bodies of foundations established by the state, local governments or a legal persons in public law, if such obligation is established by the minister exercising the rights of the state, local government council or the supervisory board or comparable bodies of the legal persons in public law;

15) persons to whom the competence of making the decision or performing the act in the case of performance of public duties has been delegated by law or a contract under public law, if such obligation is established by the minister exercising supervision over the person, local government council or the supervisory board or comparable bodies of the legal persons in public law.

FINSKO

A. Osobní působnost

Podávání zpráv o osobních zájmech bylo až do r. 2015 pro členy finského parlamentu dobrovolné, pro ministry povinné. Podle novely jednacího řádu z dubna 63/2015 je každý poslanec povinen deklarovat své soukromé zájmy. Detailní úpravu obsahují interní instrukce předsedy Eduskunty. Deklarace jsou přístupné na webových stránkách parlamentu (článek 76b jednacího řádu).

B. Forma, obsah a lhůty pro podání zpráv

Členové parlamentu mají podle příslušných ustanovení jednacího řádu povinnost na počátku každého volebního na příslušném formuláři předložit zprávu o činnostech, které vykonávají mimo svoji parlamentní funkci a o svých finančních podílech a závazcích. Pokud dojde k významným změnám, je poslanec povinen je rovněž oznámit.

Ministři jsou, v souladu s čl. 63 ústavy a čl. 29 jednacího řádu parlamentu povinni bezodkladně po tom, co byli jmenováni, podat parlamentu zprávu o svých obchodních aktivitách, obchodních podílech, jiném důležitém majetku, o jiných povinnostech, které mají mimo své ministerské funkce a také o jiných zájmech, které by mohly mít význam při výkonu funkce člena vlády. Tato povinnost je vymezena širěji a detailněji než deklarace poslanců.

Deklarace poslanců zahrnuje činnosti, které se týkají střetu zájmů, dále funkce, které veřejný funkcionář vykonává vedle své hlavní funkce a do nichž byl zvolen. Dále se deklarují významné (significant) příjmy a závazky, ručení apod., které má činitel ze svých jiných činností a které mohou mít nějakou relevanci související s jeho funkcí. Příjmy se oznamují každý rok do konce června, za předchozí kalendářní rok. Dále se deklarují dary, cestovní náklady a vstupenky hrazené třetí stranou, pokud přesahují stanovený limit, a to úředního i neúředního charakteru, ne však charakteru rodinného. Detaily deklarace poslanců i ministrů stanoví zvlášť nová instrukce rady předsedy parlamentu z 9. 3. 2015.³

C. Kontrolní orgán a sankce

Kontrolním orgánem je tzv. ústřední orgán. Odpovědi jsou každému přístupné na parlamentních internetových stránkách. Verifikace ani sankce nejsou stanoveny.

O vládním sdělení, které obsahuje zprávu ministra o střetu zájmů, se vede debata na plenární schůzi parlamentu, nicméně parlament není oprávněn na podkladě tohoto sdělení přijmout jakékoli rozhodnutí. Informace, která se týká osobních zájmů ministrů, je publikována v parlamentních dokumentech a je též zpřístupněná na webových stránkách parlamentu. Verifikace ani sankce se neprovádějí.

³ Další podrobnosti na <https://www.eduskunta.fi/EN/kansanedustajat/sidonnaisuudet/Documents/sidonnaisuudet-EN-B.pdf>

FRANCIE

Francie je státem, který tradičně stanoví zvláštní úpravu dvou druhů prohlášení. Jde o prohlášení o aktivech a účastech a prohlášení o činnosti.

I. Prohlášení o aktivech a účastech (podílech)

Úprava byla obsažena v zákoně o finanční transparentnosti politického života, který byl nedávno podstatně změněn novelou - **zákonem o transparentnosti politického života 2013-907 z r. 2013**.

A. Osobní působnost

Povinnost podat prohlášení mají členové vlády, dále poslanci i senátoři (na základě volebního zákona). Novelizovaný zákon tuto povinnost dále ukládá francouzským poslancům Evropského parlamentu, předsedům rady regionů, rady departementu, prezidentům shromáždění zámořských území, předsedům departementálních shromáždění, předsedům zámořských územních exekutiv, starostům obcí s více než 20 000 občany nebo pokud rozpočet přesahuje 5 mil. Euro za rok, předsedům jiných vládou financovaných meziobecních kooperačních institucí, pro něž rozpočet přesahuje ročně 5 mil. Eur.

Dále se zákon vztahuje na regionální radní, departementální radní, místopředsedy obcí s více než 100 000 obyvatel, místopředsedy vládou financovaných kooperačních institucí s odděleným rozpočtem nebo více než 100 000 obyvateli.

Dále se zákon vztahuje na členy soukromých ministerských kabinetů a personál prezidenta republiky.

Dále na personál předsedy Národního shromáždění a předsedy Senátu. Na členy nezávislých administrativních úřadů a nezávislých veřejných úřadů, a dále na jakoukoli jinou osobu, která vykonává funkci nebo pravomoc na základě rozhodnutí vlády. Povinnost deklarace se vztahuje i na předsedy a generální ředitele řady obchodních nebo jiných korporací spojených se státem nebo veřejné právnické osoby (Art. 11 III, typy korporací jsou v zákoně uvedeny výčtem). V takovém případě se odevzdává prohlášení ještě dalšímu orgánu – příslušnému ministru podle podřízenosti nebo působnosti korporace.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání prohlášení

Povinná osoba musí uvést jak majetek ve svém vlastnictví, tak i majetek, který jí náleží ve spoluvlastnictví či v rámci společného jmění manželů. Úřad poskytne formulář i rady, jak prohlášení vyplnit tak, aby bylo co nejpřesnější. Majetek se oceňuje ke dni sepsání prohlášení stejným způsobem, jaký je užíván u oceňování majetku pro účely poplatku z bezúplatného převodu majetku. V průběhu mandátu, pokaždé když to shledají potřebným, musí povinné osoby informovat úřad i o podstatných změnách, které se jejich majetku dotýkají. Další prohlášení se odevzdává maximálně dva a minimálně jeden měsíc před vypršením poslaneckého funkce nebo mandátu.

C. Kontrolní orgán a sankce

Veřejné osoby uvedené výše posílají deklarace (nově v r. 2013 založenému) Vysokému úřadu pro transparentnost politického života (*Haute Autorité pour la transparence de la vie politique*). Úřad se skládá z velkého počtu osob, jmenovaných nebo volených převážně různými soudy.

Prohlášení jsou veřejná, s výjimkou některých částí stanovených zákonem. Vysoký úřad nemá žádné pravomoci nesplnění povinností sankcionovat, kromě zaslání oznámení jiným osobám (prezidentu, vládě, nadřízeným aj.) a uveřejnění (čl. 22 zákona).

Minimálně jednou za tři roky úřad vyhotovuje zprávu (neuvádí v ní konkrétní jmenovité údaje týkající se majetkových poměrů poslanců) a publikuje ji v Úředním listu Francouzské republiky.

Pokud poslanec nebo senátor nedostojí své povinnosti vyhotovit a odevzdat některá z prohlášení o majetku, která předpokládá článek 135-1 volebního zákona (viz níže), Komise předá věc k projednání Kanceláři Národního shromáždění.

II. Prohlášení o činnosti

Je upraveno čl. 151 volebního zákona, který byl rovněž pozměněn zákonem z r. 2013 o transparentnosti veřejného života.

A. Osobní působnost

Povinnost podat toto prohlášení se vztahuje na členy parlamentu.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání prohlášení

Členové jsou povinni ve lhůtě třiceti dnů od nástupu do funkce odevzdat přesné a nezkreslené prohlášení, které má obsahovat seznam činností, které poslanec vykonává profesně nebo ve veřejném zájmu a to i těch, které vykonává bezúplatně a kterým si přeje věnovat se i nadále. Poslanec může v tomto čestném prohlášení taktéž uvést, že žádnou takovou činnost nevykonává. Pokud v průběhu výkonu jeho mandátu dojde ve vykonávaných činnostech ke změně, je povinen formou čestného prohlášení údaje v původním prohlášení doplnit.

C. Kontrolní orgán

Prohlášení se odevzdává Kanceláři Národního shromáždění, která prošetří, zda jsou přiznané činnosti slučitelné se zastávaným mandátem. Pokud má Kancelář o slučitelnosti pochybnosti, zahájí řízení u Ústavního soudu (*Conseil Constitutionel*). Řízení může zahájit též ministr spravedlnosti nebo poslanec sám. Pokud Ústavní soud dospěje k závěru, že některá z vykonávaných činností není slučitelná s výkonem jeho mandátu, je poslanec ve lhůtě třiceti dnů povinen uvést své profesní poměry do souladu s rozhodnutím Ústavního soudu. Pokud tak neučiní, Ústavní soud ho po uplynutí této lhůty zbaví mandátu *ex offio*.

Poslanec, který nepodal čestné prohlášení nebo který nesplnil povinnosti stanovené volebním zákonem v oblasti střetu činností (čl. 149 a 150), může být zbaven mandátu. Zbavit mandátu jej může pouze Ústavní soud na žádost kanceláře Národního shromáždění nebo ministra vnitra. Zbavení mandátu je co nejdříve oznámeno předsedovi Národního shromáždění.

CHORVATSKO

Problematikou střetu zájmů se v Chorvatsku zabývá zákon č. 163/2003 (*Zakon o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti*), naposled změněn novelou č. 57/15 z r. 2015.

A. Osobní působnost

Zákon se vztahuje na prezidenta Chorvatské republiky, členy parlamentu, členy vlády, na náměstkyně ministrů, guvernéra, náměstkyni guvernéra a viceguvernéry Národní banky, nejvyššího státního finančního kontrolora a jeho náměstkyni, ombudsmana a jeho náměstkyni, tajemníky Parlamentu a vlády, tajemníky ministrů, vedoucí státních správních úřadů a jejich náměstkyni, hlavního státního pokladníka, hlavního inspektora a jeho náměstkyni, představené úřadů, ředitele orgánů, ředitelství

a institucí jmenovaných vládou nebo parlamentem a jejich náměstky, prefekty a viceprefekty územních celků, primátora města Záhřeb, ředitele a náměstky ředitele Chorvatského institutu důchodového pojištění, ředitele, náměstky ředitele Chorvatského fondu zdravotního pojištění a dlouhou řadu celkem 45 typů funkcionářů, vyjmenovaných v čl. 3 zákona.

Zákon se na funkcionáře vztahuje nejen po dobu výkonu jejich funkce, ale i rok po jejím skončení.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání zpráv

Zákona upravuje podávání několika zpráv a ukládá funkcionářům i jiné, poměrně rozsáhlé informační povinnosti.

Veřejní činitelé jsou povinni ve lhůtě třiceti dnů od počátku výkonu jejich funkce podat zprávu, ve které uvedou informace týkající se jejich majetku, stálých či očekávaných příjmů a majetku jejich manželů a dětí, včetně budoucích příjmů, které při své běžné činnosti získají. Zpráva se podává na formuláři. Dokud tuto zprávu veřejní činitelé neodevzdají, není jim vyplácen plat.

Netradičně je upraveno podávání zpráv o přijetí daru veřejným činitelem. Darem se rozumí peníze, věci, práva, služby provedené bezúplatně či jakékoli jiné výhody funkcionáři poskytnuté či slíbené. Dar, jehož hodnota nedosahuje určené částky, je veřejný činitel povinen oznámit, ale může si jej ponechat. Pokud však dar tuto hodnotu přesahuje, stává se majetkem Chorvatské republiky. Nedosahuje-li hodnota daru nízkou určenou částku, může si jej funkcionář ponechat a není ani povinen o něm podat zprávu. Bez ohledu na hodnotu daru je však veřejný funkcionář povinen oznámit takový dar, který má peněžní povahu, nebo podobu cenin a drahých kovů. Takový dar se stává majetkem Chorvatské republiky.

Dále jsou veřejní činitelé povinni informovat o jakémkoli příjmu, který získali vedle svého řádného platu, a to ve lhůtě 15 dnů od jeho získání. Podobně musejí veřejní činitelé oznamovat své příjmy plynoucí z vědecké, umělecké a kulturní činnosti.

Veřejní činitelé nesmějí přijímat, až na některé výjimky (např. náhrada nákladů), žádné odměny či dary od cizího státu nebo zahraniční či mezinárodní organizace. Pokud přijmou povolenou odměnu či dar, musí o tom informovat. Veřejní činitelé informují orgán i v případě, že na ně (na jejich nestrannost) byl při výkonu jejich veřejné funkce vyvíjen nátlak či jiný nedovolený vliv.

C. Kontrolní orgán a sankce

Kontrolním orgánem je Zastoupení pro řešení střetu zájmů (Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa). Skládá se z 5 členů, kteří jsou voleni parlamentem na návrh příslušného výboru. Členové mají pětiletý mandát, který může být jednou opakován.

Řízení před Zastoupením je možné zahájit na základě vnějšího podnětu či ex officio. Řízení se vede v souladu s komisí přijatými Pravidly vnitřní organizace a řízení. Před tím než uloží sankci, je Zastoupení povinno funkcionáře, o kterém se šetření vede, vyslechnout.

Za porušení ustanovení zákona o střetu zájmů může Zastoupení uložit sankci zadržetí části čistého měsíčního platu, důtku a povinnost zveřejnit rozhodnutí na náklady veřejného činitele.

IRSKO

Problematika střetu zájmů a podávání prohlášení o nich je velmi podrobně upravena ve více zákonech. Jednak v zákoně týkajících se etických standardů /Standards in Public Office Act,/ ve veřejných úřadech z r. 1995 a 2001, dále je úprava propojena na jiné zákony, zejména daňové. Přiznávání politických finančních darů nad určitou částku je propojeno s úpravou ve volebních zákonech, které upravují transparentnost financování politického života.

A. Osobní působnost

Povinnosti se vztahují na:

- poslance, senátory, předsedy obou komor parlamentu (*Oireachtas*),
- členy vlády a nejvyššího státního zástupce,
- na osoby zastávající vedoucí pozice ve státním či polostátním sektoru (např. předsedové orgánů místní správy, předsedové zdravotních komisí, ředitelé obchodních společností, v nichž je většinovým vlastníkem ministr vlády, ředitelé orgánu, organizace nebo skupiny založené na základě právního předpisu, ředitelé jakékoliv organizace, společnosti nebo skupiny ustavené vládou nebo jejím členem)
- podzákoným předpisem stanovené pozice ve veřejných orgánech.
- funkcionáře úřadu ombudsmana, úřadu komisaře pro ochranu dat, funkcionáře ve státní službě, odborné ministerské poradce, jejichž plat přesahuje stanovenou hranici a další.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání prohlášení

Poslanci a senátoři jsou povinni každoročně vyhotovit a odevzdat kancléři (*Clerk*) příslušné komory písemné prohlášení, v němž uvedou své tzv. povinně registrované zájmy (additional interests). Osoba je povinna uvést zájmy i manželky a dětí, pokud jsou jí známy.

Zájmy se zejména rozumí:

- placené živnosti, povolání, zaměstnání a jiné činnosti,
- podíly, cenné papíry, dluhopisy nebo jiné podobné investiční instrumenty v určité obchodní společnosti nebo podniku, pokud jejich celková hodnota přesahuje stanovenou částku
- zastávání funkce generálního ředitele nebo jednatele v jakékoliv společnosti,
- vlastnictví nemovitostí majících hodnotu přesahující stanovenou částku (včetně např. účasti na kupní smlouvě týkající se pozemků, bez ohledu na to, zda již byla část ceny uhrazena, či účasti na předkupním právu na koupi pozemku), nemusí však uvádět svůj vlastní soukromý dům či dům manžela nebo druha, včetně pozemků, které ho obvykle obklopují,
- získané dary (kromě darů poskytnutých z čistě osobních důvodů od příbuzných, přátel, manželů, druhů), kromě osobních darů do stanovené částky, poskytnutí cestovního vybavení, ubytování, stravy nebo zábavy zdarma nebo za nižší cenu, než je v obchodním styku běžné (kromě těch, které bylo poskytnuty v rámci státu, z důvodu výkonu funkce člena parlamentu, příbuznými apod.),
- za úplatu zastávaná pozice lobbisty, konzultanta nebo poradce pro oblast politiky nebo věci veřejných,
- jakákoliv smlouva, která se týkala dodávky služeb nebo zboží ministrovi vlády nebo jinému veřejnému orgánu.

V rámci prohlášení není povinnost uvádět finanční částku nebo jinou peněžitou hodnotu vlastního zájmu či úplaty týkající se kterékoliv živnosti, povolání, zaměstnání či jiné činnosti. Pokud povinná osoba žádný z výše uvedených zájmů nemá, uvede to také v prohlášení. V případě, že později dojde ke změnám v původním prohlášení, musí poslanec nebo senátor vyhotovit prohlášení doplňující.

Dále je nutno se vykázat tzv. Tax Clearance Certificate nebo přihlášením daní.

Vedoucí kanceláří komor doručí kopii seznamu jim odevzdaných prohlášení komisi (*Standards in Public Office Commission*). Tento seznam je následně publikován v irské sbírce zákonů.

Při konfliktu zájmů týkající se okamžité činnosti (např. při přijímání zákona) poslance nebo jiné povinné osoby je nařízeno odevzdání prohlášení o střetu zájmů ad hoc.

C. Kontrolní orgán a sankce

Prvním z kontrolních orgánů je Výbor pro zájmy členů (*The Select Committee on Members' Interest*) ustavený v obou komorách. Výbor je oprávněn zahájit na základě podnětu či na základě vlastního uvážení vyšetřování poslanců či senátorů za účelem zjištění, zda došlo k porušení ustanovení zákona vztahujícím se k prohlášení o registrovaných zájmech poslance či senátora, či vztahujícím se k prohlášení o zájmu v průběhu hlasování či projevů v rámci legislativních procedur. O provedeném vyšetřování Výbor sestaví zprávu a předloží ji vyšetřované osobě a tomu, kdo podal stížnost, pokud bylo vyšetřování zahájeno na základě stížnosti. V případě, že Výbor došel k závěru, že k porušení zákona došlo, předloží zprávu také příslušné komoře.

Ve zprávě uvede, zda se vyšetřovaná osoba dopustila porušení zákona a zda porušování i nadále trvá. V případě, že dospěje k závěru, že k porušení zákona došlo, uvede, které kroky a v jaké lhůtě má vyšetřovaná osoba k napravení stavu vyvolanému porušením podniknout, zda bylo porušení spácháno z nedbalosti či úmyslně, zda šlo o porušení závažné či nikoli a zda vyšetřovaná osoba jednala v dobré víře, že je její jednání v souladu s pokyny Výborů. Kromě toho, že vedou vyšetřování, Výbory dávají poslancům a senátorům i rady ke správnému vyhotovení prohlášení.

Dalším z kontrolních orgánů je *Standards in Public Office Commission* (SIPO; Irish: Coimisiún um Chaighdeáin in Oifigí Poiblí). Skládá se z 6 členů. Předseda je jmenován prezidentem Irska z bývalých soudců nejvyššího nebo vrchního soudu. Dále jsou 4 členové virilní, tedy Nejvyšší kontrolor a auditor, ombudsman, kancléř (Clerk) poslanecké sněmovny a kancléř senátu (Clerk). Jeden bývalý poslanec je zvolen vládou.

Komise vydává pokyny pro správné vyhotovení deklarácí, vede vyšetřování ohledně možného porušení povinností příslušného zákona ve veřejných úřadech na základě stížnosti, kterou obdržela či na základě vlastního uvážení. Vlastní postup vyšetřování je obdobný postupu výborů. Pravomoci jsou širší, neboť se může zabývat jakýmkoli porušením zákona. Zjištění mohou být předkládána kancléřům.

Pokud je jednotlivým komorám předložena zpráva výboru nebo komise, je výbor oprávněn podat komoře návrh, aby učinila některé z těchto opatření: 1/ konstatovala existenci takového chování, 2/ odsoudila takové chování či 3/ dočasně poslanci pozastavila služby komory.

LITVA

A. Osobní působnost zákona

Deklarace střetu zájmů je v Litvě předmětem zákonné úpravy ze dne 7. února 1997 (změna 2000, poslední změna 2009), která se týká osob zastávajících některé vysoké funkce v ústředních i místních veřejných úřadech a také osob, které na tyto funkce kandidují (čl. 5 zákona). Úprava se vztahuje i na poslance a členy vlády.

Zákonná úprava se vztahuje i na státní zaměstnance všech úrovní ve smyslu úpravy zákona o státní službě a na další osoby, které v orgánech ústřední nebo místní správy, v orgánech soudních, v orgánech činných v trestním řízení nebo v orgánech státní kontroly či v orgánech dozorcích zastávají veřejnou funkci, nebo veřejný orgán navenek zastupují.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání přiznání

Přiznání se podávají každoročně vždy k 1. březnu, za předchozí kalendářní rok. Pokud se poté objeví některé nové informace, je nutné ve lhůtě dvou týdnů podat přiznání doplňující. Přiznání se podávají na určeném formuláři vedoucímu příslušného správního úřadu, ve kterém je povinná osoba zaměstnána. Některé kategorie osob je však podávají k jiným institucím (např. prezident republiky či vedoucí ústředních a místních správních orgánů podávají přiznání předsedovi Hlavní úřední etická komise).

V přiznání se uvádí jak údaje týkající se deklaranta, tak jeho manžela. Uveden musí být majetek držený na počátku roku, získaný během roku a držený na konci roku, včetně zahraničního (čl. 2 zákona)

- majetek, který se registruje, včetně movitého, nedokončené budovy, i když se neregistrují
- majetek, který se neregistruje, včetně uměleckých děl apod. nad určenou hodnotu
- podíly v penězích, půjčky, další podíly (akcie apod.), and určenou hodnotu
- peníze v hotovosti, včetně půjčených, podíly a další aktiva, podle jednotlivých kategorií, nad určenou hodnotu
- všechny typy příjmů
- dary nad určenou hodnotu

Přiznání je velmi podrobné, pokud se majetek nebo podíly hlásí poprvé, je nutno přesně hlásit např. jméno podniku, jeho registrovanou adresu a druh podnikání apod. Hlásí se i výše příjmů, ve vazbě na daňové přiznání, finanční úřad pošle stanovené údaje ústřední volební komisi. Spolu s přiznáním se musí přiznat i majetek nezletilých a osob závislých na rodině.

B. Kontrolní orgán a sankce

Úřadem, který kontroluje střet zájmu, je Hlavní úřední etická komise (ang. Chief Official Ethics Commission), která kontroluje kontrolní orgány státní služby, shromažďující přiznání.

V případě, že je to nezbytné, je pravdivost některých informací uvedených v přiznání oprávněn kontrolovat daňový úřad (na základě návrhu osoby, které se přiznání podává) nebo přímo tato osoba, jíž se přiznání podává.

Za nesplnění zákona se udělují tresty podle zvláštních právních předpisů.

Některá přiznání (prezidenta republiky, členů parlamentu, členů vlády, náměstků a tajemníků ministrů, předsedy nejvyššího soudu a jeho zástupce, generálního státního zástupce a jeho náměstků, úředníků nejvyššího kontrolního úřadu, okresních vedoucích a jejich náměstků, předsedů a místopředsedů bankovní rady státní banky, úředníků ministerstva financí – daňového inspektorátu, úředníků vnitra s kontrolní pravomocí, poslanců obecních zastupitelstev, ombudsmanů Sejmu, některých úředníků veřejné služby – bezpečnosti, úředníků národního bezpečnostního systému podle zvláštního zákona, policejního komisaře, starostů měst) se každoročně zveřejňují v Úředním věstníku.

V další skupině je velká část úředníků státní služby, povětšinou vedoucí pracovníci státního a veřejného sektoru, všichni státní zástupci (prokurátoři), generální ředitelé nesoukromých podniků atd. (příloha 2 zákona).

LOTYŠSKO

V Lotyšské republice byl v roce 2002 přijat zvláštní zákon, který upravuje střet zájmů veřejných činitelů a prevenci. Zákon nahradil antikorupční zákon, který platil před tím. Zákon byl naposledy novelizován v r. 2010.

A. Osobní působnost

Zákon se vztahuje na následující veřejné činitele:

- prezident republiky,
- poslanci
- předseda a ostatní členové vlády
- vedoucí Kanceláře prezidenta republiky a jeho náměstký, předsedu Kanceláře parlamentu a jeho náměstký,
- poradce prezidenta republiky i poradce, tajemníky a vedoucí úřadu předsedy vlády, úřadu místopředsedy vlády, ministra pro zvláštní úkoly a státního ministra,
- guvernéra litevské národní banky, jeho náměstký a členy Bankovní rady,
- generálního kontrolora, členy rady Státního kontrolního úřadu,
- předsedu Ústřední volební komise, jeho náměstký a tajemníka Ústřední volební komise,
- ředitele Úřadu na ochranu ústavního systému a jeho náměstký,
- vedoucího Úřadu pro prevenci a boj s korupcí a jeho náměstký,
- ředitele úřadu pro Prevenci praní špinavých peněz a jeho náměstký,
- ředitele Národního úřadu lidských práv a jeho zástupce,
- členy Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, členy Rady Komise veřejných služeb a členy Rady pro finance a kapitálový trh,
- předsedy městských (obecních a okresních) rad samosprávných celků, předsedu výkonného útvaru samospráv
- radní městských (obecních a okresních) rad samosprávných celků,
- vedoucí státních nebo samosprávných institucí a jejich náměstký,
- zaměstnance v obecné i specializované státní službě,
- členy rad nebo představenstev kapitálových společností, ve kterých má stát nebo samosprávný celek podíl vyšší než 50 %,
- členy rad a představenstev kapitálových společností, jejichž zřizovatelem je stát nebo samosprávný celek,
- správce státního kapitálového podílu nebo kapitálového podílu samosprávného celku a jimi zmocněné osoby,
- soudce, státní zástupce, notáře a správce vázané přísahou
- profesionální vojáky a zaměstnance Národních ozbrojených sil (včetně tajných služeb).⁴

Za veřejné funkcionáře se považují i osoby, které jsou v rámci výkonu své funkce ve státních úřadech nebo úřadech samosprávy oprávněni vydávat administrativní akty, vykonávat kontrolní nebo vyšetřovací funkce či ukládat sankce těm, kteří nejsou pod jejich přímou či nepřímou kontrolou anebo jsou oprávněni zacházet s majetkem státu nebo samosprávného celku.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání zpráv

Veřejní funkcionáři podávají v průběhu své funkce několik prohlášení v různých lhůtách – při převzetí úřadu, za rok, při ukončení úřadu (čl. 23 zákona, lhůty se různí podle funkcí). Prohlášení

⁴ A další funkce, přidáné do zákona v r. 2009.

se podávají elektronicky na formuláři, a to Státní službě pro daně (s výjimkou tajných služeb, viz níže).

Ve všech prohlášeních, které je veřejný funkcionář povinen podávat, se uvádějí tyto údaje (čl. 24 zákona):

- jméno, příjmení, osobní identifikační číslo a místo bydliště, stejné údaje uvádějí i pro manžela či druhu, rodiče, sourozence a děti,
- funkce veřejného činitele
- informace o jiných funkcích, které zastává a informace o smluvním či povoleném výkonu pracovní činnosti,
- informace o nemovitém majetku v jeho vlastnictví či v jeho držbě,
- informace o tom, že je soukromým podnikatelem, o obchodních společnostech, v nichž je společníkem nebo spoluvlastníkem i informace o svých cenných papírech
- informace o svých dopravních prostředcích, jejichž je vlastníkem či držitelem,
- informace o hotovostních a bezhotovostních úsporách, pokud jejich částka přesahuje dvacetinásobek minimální měsíční mzdy,
- informace o jakémkoliv příjmu za období, za něž se prohlášení podává,
- informace o jakékoli transakci, jejíž hodnota přesáhla dvacetinásobek minimální měsíční mzdy a o jejich smluvních stranách,
- informace o hodnotě svých závazků, pokud přesahují dvacetinásobek minimální měsíční mzdy a o příslušném dlužníku či věřiteli,
- informace o poskytnutých půjčkách, pokud jejich celková hodnota přesahuje dvacetinásobek průměrné měsíční mzdy a
- jakoukoliv další informaci, kterou si přeje v prohlášení výslovně uvést.

První prohlášení veřejní činitelé odevzdávají ve lhůtě jednoho měsíce ode dne, ve kterém bylo rozhodnuto o jejich jmenování do funkce, o jejich volbě či o jejich schválení ve funkci nebo ode dne, kdy se funkční období členů Sejmu a členů samosprávných městských, obecních a okresních rad dostalo do souladu s právem.

Další prohlášení podávají jednak pro aktuální rok vždy k 1. dubnu, a pokud zastávali veřejný úřad po dobu delší tří měsíců, také po skončení výkonu veřejné funkce ve lhůtě 15 dnů od jejího skončení. Prezident republiky, členové Sejmu, předseda vlády, předsedové samosprávných městských rad a někteří další veřejní činitelé podávají prohlášení i poté, kdy skončil výkon jejich povinností plynoucích z jimi zastávané veřejné funkce, a to ve lhůtě 24 měsíců po skončení výkonu těchto povinností.

Většina veřejných činitelů odevzdává prohlášení Státní službě pro daně (s výjimkou těch, kteří pracují ve státních bezpečnostních úřadech a kteří svá prohlášení odevzdávají Úřadu pro ochranu ústavního systému).

Prohlášení jsou částečně přístupná veřejnosti na požádání (kromě částí, ve kterých jsou informace o osobním identifikačním čísle a o bydlišti veřejného činitele, jeho příbuzných a jiných osob uvedených v prohlášení a o smluvních stranách). Prohlášení nejvyšších činitelů jsou veřejná (čl. 26 odst. 6 zákona).

Zákon dále upravuje neslučitelnost výkonu funkce s jinými funkcemi a obchodními činnostmi, a to velmi široce. Další částí v čl. 13 jsou omezení pro přijímání darů. Za dary nejsou považovány jen květiny, suvenýry a knihy, pokud nepřesáhnou v ročním úhrnu výši minimálního měsíčního platu, benefity a garance, které jsou povoleny zákonem a služby, poskytované firmami, které jsou veřejně přístupné (hry apod.). Dále jsou povoleny některé dary od zahraničních partnerů, pokud to bylo

dovoleno registrem darů. Dále čl. 14 stanoví omezení pro přijímání peněžitých darů a podpor (donations). Dále je upraven zákaz doplňkových odměn a reklamy.

Zvlášť je upravena odpovědnost hlavy státu nebo představitele samosprávy za jednání svých podřízených, které je ve střetu zájmů hlavy státu nebo samosprávy /novela z r. 2005/.

C. Kontrolní orgán a sankce

Orgánem, který má pravomoc přezkoumávat prohlášení a sankcionovat jejich nedostatky, je pro většinu povinných osob Státní služba pro daně (daňový úřad), která nahradila Úřad pro boj s korupcí. Služba kontroluje mj., zda byla prohlášení předložena v předepsaných lhůtách, zda jsou správně a kompletně vyplněna a zda údaje v nich obsažené nesvědčí o porušení omezení, která se vztahují na veřejné činitele. Při provádění šetření je oprávněna si vyžádat dokumenty a vysvětlení od veřejných činitelů i od třetích osob.

Osoby jsou odpovědné za porušení zákona podle zvláštních předpisů, zejména v rámci občanskoprávní odpovědnosti. Příjem, který byl získán prostřednictvím porušení zákona, nebo poměrná část, se považuje za škodu. Pokud osoba nenahradí škodu dobrovolně, je žalována.

NĚMECKO

Zde je uveden jen střet zájmů poslanců. Ostatní pravidla o střetu zájmu a prohlášeních jiných činitelů jsou upravena jinými zákony. Viz práce Parlamentního institutu č. 1. 233, která se soustřeďuje na členy vlády.

A. Osobní působnost

Vedle ústavy a zákona o poslancích (*Abgeordnetengesetz*) je problematika podávání oznámení o střetu zájmů členy Spolkového sněmu upravena v jednacím řádu Spolkového sněmu, v pravidlech chování pro členy Spolkového sněmu (a k nim vydanými prováděcími ustanoveními) a pokud se týká spolkové vlády i v zákoně o spolkových ministrech.

Úprava v zákoně o poslancích je značně obecná a kromě základních pravidel, kterými se členové Spolkového sněmu musí řídit, zakládá povinnost pro Spolkový sněm vydat pravidla chování pro své členy, kterými se tato obecná úprava upřesní.

B. Forma, obsah a lhůty pro podávání oznámení

V zákoně o poslancích jsou obsažena obecná ustanovení, která se týkají výkonu mandátu. Výkon mandátu stojí podle tohoto zákona ve středu všech činností člena Spolkového sněmu, avšak výkon povolání či obdobné činnosti je v zásadě přípustné. Za výkon mandátu nesmí člen spolkového sněmu přijmout žádné zákonem předvídané finanční příspěvky nebo jiný majetkový prospěch. Nepřípustné je především přijetí takového příspěvku, který je poskytnut jen proto, že za to poskytující očekává zastupování a prosazování svých zájmů ve Spolkovém sněmu. Nepřípustné je dále přijetí takového příspěvku, když poskytnut bez přiměřeného protiplnění od člena spolkového sněmu. Přijetí darů zůstává těmito ustanoveními nedotčeno. Výše uvedené finanční příspěvky, které byly i přes zákaz přijaty, musí být převedeny do rozpočtu spolku, pokud se tak nestalo před více než třemi roky. Se zánikem mandátu tato povinnost nezaniká.

Činnosti před převzetím mandátu stejně jako činnosti a příjmy vedle mandátu, které mohou pro výkon mandátu naznačovat významný střet zájmů, musí být podle Pravidel chování členů sněmu nahlášeny a zveřejněny. Členové Spolkového sněmu v souladu s pravidly chování oznamují

písemně v předepsaném dotazníku ve lhůtě tří měsíců od získání členství ve Spolkovém sněmu (resp. od okamžiku, kdy nastaly rozhodné skutečnosti) prezidentovi Spolkového sněmu následující činnosti a smlouvy, které byly vykonávány před mandátem, a které budou během členství ve Spolkovém sněmu vykonávány, zahájeny, případně budou účinné:

- zaměstnání, které vykonávají souběžně s výkonem svého mandátu, ať už se jedná o samostatnou výdělečnou činnost nebo o zaměstnanecký poměr.
Sem patří například pokračování ve výkonu povolání, poradenská činnost, smlouvy o zastupování, činnost znalce, publicistická a přednášková činnost. Znaleckou, publicistickou a přednáškovou činnost není nutné ohlašovat pouze za předpokladu, že z ní získají příjem vyšší než je minimální částka (1000 €/měsíc nebo 10 000 €/rok).
- vedoucí, poradní a dozorní funkce v soukromých podnicích, stejně jako v korporacích a ústavech veřejného práva, ve spolcích, v nadacích a svazech (pokud takový spolek, nadace nebo svaz nemá pouze lokální význam)
- trvání, případně uzavření dohod, na základě kterých mají být na člena spolkového sněmu během nebo po ukončení členství ve Spolkovém sněmu převedeny určité činnosti nebo poskytnut určitý majetkový prospěch
- podíly v kapitálových a osobních společnostech, jež opravňují k výkonu hlasovacích práv nad 25 % (má se za to, že tak má člen spolkového sněmu na podnik podstatný vliv).

Všechny výše vyjmenované činnosti a smlouvy musí být oznámeny, pokud je obnos z nich obdrženy vyšší než 1000 € měsíčně, respektive 10 000 € ročně.

Zvláštní ustanovení v § 2 se týká advokátů. Členové spolkového sněmu, kteří za úplatu zastupují stát, ať už před soudem nebo mimo něj, musí oznámit prezidentu převzetí zastupování, pokud je z této činnosti obdrženy honorář vyšší než stanovené minimum (1000 €, resp. 10 000 €.). To stejné platí pro členy Spolkového sněmu, kteří jako advokáti zastupují účastníky v řízení proti SRN.

Ti poslanci, kteří byli Spolkového sněmu nově nebo po přerušení znovu zvoleni, musí oznámit i ta zaměstnání, která naposled vykonávali před získáním mandátu a ty funkce, které zastávali během uplynulých dvou let v soukromých podnicích a veřejnoprávních zařízeních. Poslanci, kteří byli v novém volebním období znovu zvoleni, nejsou, za předpokladu, že v dříve uvedených údajích nedošlo ke změně, povinni podávat oznámení znovu. Případné změny a doplnění uvedených údajů je nutné oznámit ve lhůtě čtyř týdnů od doby, kdy ke skutečnosti, mající za následek takovou změnu, došlo. Poslanci nemají povinnost nahlašovat parlamentní funkce, které vykonávali v předchozím volebním období. Uvedené údaje se zveřejňují v Úřední knize a nepovinně i na internetových stránkách Spolkového sněmu. Nezveřejňuje se však přesná výše takových příjmů, nýbrž pouze interval, do kterého ten který pravidelný **měsíční** příjem spadá. Intervalů je celkem 10 a mají následující rozpětí:

1. 1000 -3500 Euro
2. 3500 – 7000 Euro
3. 7000 – 15 000 Euro
4. 15 000 - 30 000 Euro
5. 30 000 - 50 000 Euro
6. 50 000 - 75 000 Euro
7. 75 000 - 100 000 Euro
8. 100 00 - 150 000 euro
9. 150 000- 250 000 Euro
10. Nad 250 000 Euro

Pravidla chování upravují rovněž dary na politickou činnost poskytované členům Spolkového sněmu. Dary od jednoho dárce převyšující ročně 5000 Euro musí být ohlášeny prezidentovi Spolkového sněmu. Spolu s ohlášením jeho celkové výše musí být uvedeno také jméno a adresa dárce. Dary se zveřejňují stejně jako jiné výše uvedené příjmy, pokud jejich výše překročí 10 000 euro ročně. Ke zveřejnění se určené údaje ukládají do databáze za tímto účelem zřízené. Po skončení výkonu mandátu člena Spolkového sněmu se oznamované údaje uchovávají ještě po dobu pěti let a poté jsou mu buď na jeho žádost předány, nebo jsou zničeny.

C. Kontrolní orgán a sankce

Pokud činnosti nejsou nahlášeny, smí prezidium stanovit pořádkovou pokutu až do výše poloviny ročních poslaneckých náhrad.

U oznamovaných údajů se kontroluje pouze jejich hodnověrnost a jejich formální správnost. Pravdivost se prověřuje jen v případě, kdy k tomu existuje důvod (např. na základě podnětu, včetně podnětu z médií). Hrubě nedbalé či úmyslné porušení povinností uložených pravidly chování může být zveřejněno formou tisku Spolkového sněmu. Žádná další sankční opatření nejsou stanovena.

POLSKO

A. Osobní působnost zákona

Právní úprava podávání osvědčení o střetu zájmů je pro poslance a senátory obsažena zejména v zákoně z 29. června 1996 o výkonu mandátu poslance a senátora, několikrát novelizovaném, naposled v r. 2015.

Podobné prohlášení, jako odevzdávají poslanci a senátoři, jež je analyzováno níže, musí podle zákona o obecních zastupitelstvech a podle zákona o omezení ekonomických aktivit osob zastávajících veřejné funkce (*o ograniczeniu prowadzenia dzialalnosci gospodarczej przez osoby plniace funkcje publiczne*, 1997, č. 106, s. 679) podávat i další osoby zastávající veřejné funkce (např. generální ředitelé ústředních státních úřadů, ředitel Nejvyššího kontrolního úřadu a pracovníci NKÚ vykonávající kontrolní činnosti, krajští hejtmani a jiní činitelé).⁵ Tyto předpisy jsou propojeny rovněž s antikorupčním zákonem, který zakazuje prezidentu republiky, předsedům komor, vedoucím klíčových agentur a úřadů, starostům a členům rad zastupitelstev obcí a regionů a vedoucím státem vlastněných podniků vykonávat funkce v obchodních společnostech, pokud nezastupují stát. Vedle toho podle správního řádu existuje zákaz střetu zájmu úředníků, kteří rozhodují ve správním řízení, a to i pro budoucnost.

Střet zájmů u těchto funkcí je podle antikorupčního zákona trestán různým způsobem, možné je v některých případech i zbavení úřadu. Volba zakázané osoby do funkce v obchodní společnosti je neplatná.

⁵ Názory na současnou polskou úpravu z vědeckého hlediska a mezinárodněprávního pohledu jsou obsaženy v článku: Konflikt interesów w polskiej administracji rządowej – prawo, praktyka, postawy urzędników Przygotował zespół w składzie: Grzegorz Makowski, Natalia Mileszyk, Robert Sobiech, Anna Stokowska, Grzegorz Wiaderek. Warszawa, 2014:
http://www.batory.org.pl/upload/files/Programy%20operacyjne/Odpowiedzialne%20Panstwo/Konflikt_interesow_w_administracji_rzadowej_raport.pdf

B. Forma, obsah a lhůty pro podávání osvědčení o majetku poslanců a senátorů

Poslanci a senátoři jsou podle zákona o poslancích povinni uvést do prohlášení o majetku zejména informace o svých finančních prostředcích, o nemovitostech, o podílech a akciích v obchodních společnostech, jakož i o ziscích ze Státního pokladu (jde o ekvivalent Fondu národního majetku), z jiného státního právního subjektu anebo obce nebo majetku sdružení obcí, který podléhal zcizení dražbou. Dále se uvádějí údaje o provozovaných živnostech a o zastávaných funkcích v obchodních společnostech. Osvědčení musí obsahovat i informace, které se týkají majetku nabytého v rámci společného jmění manželů. Osvědčení není veřejné. Struktura osvědčení je více méně formální, stejně jak obsah (je podrobena kritice ze strany GRECO). Osvědčení musí podávat rovněž manželky a manželé poslanců, resp. senátorů.

B. Forma, obsah a lhůty pro podávání osvědčení o majetku

Osvědčení se podává předsedovi Sejmu (resp. předsedovi Senátu) ve lhůtě třiceti dnů od získání mandátu. Další osvědčení je nutné podávat každoročně (vždy do 31. května) a také dva měsíce před konáním voleb do Sejmu a Senátu. Obsah osvědčení ve znění z r. 2015 je uveden v poznámce níže.⁶

⁶ I. Zasoby pieniężne:

– środki pieniężne zgromadzone w walucie polskiej:

– środki pieniężne zgromadzone w walucie obcej:

– papiery wartościowe:

..... na kwotę:

II.

1. Dom o powierzchni: m², adres:

..... o wartości:

tytuł prawny:

2. Mieszkanie o powierzchni: m², adres:

..... o wartości:

tytuł prawny:

3. Gospodarstwo rolne:

rodzaj gospodarstwa: powierzchnia:

adres:

o wartości:

rodzaj zabudowy:

tytuł prawny:

Z tego tytułu osiągnąłem(ęłam) w roku ubiegłym przychód i dochód w wysokości:

4. Inne nieruchomości:

powierzchnia:

adres:

o wartości:

tytuł prawny: .

III. Uczestniczę w spółce cywilnej lub w osobowej spółce handlowej (jawnej, partnerskiej, komandytowej, komandytowo-

-akcyjnej) – należy podać wysokość wniesionych wkładów:

Z tego tytułu osiągnąłem(ęłam) w roku ubiegłym przychód i dochód w wysokości:

IV. 1. Posiadam udziały w spółce handlowej z udziałem państwowych lub komunalnych osób prawnych lub przedsiębiorców,

w których uczestniczą takie osoby – należy podać liczbę i emitenta udziałów:

udziały te stanowią pakiet większy niż 10% udziałów w spółce:

Z tego tytułu osiągnąłem(ęłam) w roku ubiegłym dochód w wysokości:

2. Posiadam udziały w innych spółkach handlowych – należy podać liczbę i emitenta udziałów:

Z tego tytułu osiągnąłem(ęłam) w roku ubiegłym dochód w wysokości:

Kontrolním orgánem je Komise volená podle jednacního řádu Sejmu popř. Senátu. Nepodání prohlášení má za následek ztrátu práva na plat (až do doby podání) a také ztrátu práva na odměnu vyplácenou na konci roku. Obsah osvědčení se přezkoumává jen výjimečně. Odpovědnost se posuzuje podle trestního zákona (čl. 233 odst. 1 trestního zákoníku, za falešné přiznání je možno uložit trest odnětí svobody na 3 roky nepodmíněně.)

Pro jiné činitele na základě shora uvedených zákonů je orgánem Nejvyšší kontrolní úřad, popřípadě další úřady.

V. 1. Posiadam akcje w spółkach handlowych z udziałem państwowych lub komunalnych osób prawnych lub przedsiębiorców,

w których uczestniczą takie osoby – należy podać liczbę i emitenta akcji:

Dziennik Ustaw – 19 – Poz. 1605

2015-10-15

akcje te stanowią pakiet większy niż 10% akcji w spółce:

Z tego tytułu osiągnąłem(ęłam) w roku ubiegłym dochód w wysokości:

2. Posiadam akcje w innych spółkach handlowych – należy podać liczbę i emitenta akcji:

Z tego tytułu osiągnąłem(ęłam) w roku ubiegłym dochód w wysokości:

VI. Nabyłem(am) (nabył mój małżonek) od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub komunalnej osoby prawnej następujące mienie, które podlegało zbyciu w drodze przetargu – należy podać opis mienia i datę nabycia, od kogo:

VII. 1. Prowadzę działalność gospodarczą (należy podać formę prawną i przedmiot działalności):

– osobiście

– wspólnie z innymi osobami

Z tego tytułu osiągnąłem(ęłam) w roku ubiegłym przychód i dochód w wysokości:

2. Zarządzam działalnością gospodarczą lub jestem przedstawicielem, pełnomocnikiem takiej działalności (należy podać formę prawną i przedmiot działalności):

– osobiście

– wspólnie z innymi osobami

Z tego tytułu osiągnąłem(ęłam) w roku ubiegłym dochód w wysokości:

Dziennik Ustaw – 20 – Poz. 1605

2015-10-15

VIII. 1. W spółce handlowej (nazwa, siedziba spółki):

– jestem członkiem zarządu (od kiedy):

– jestem członkiem rady nadzorczej (od kiedy):

– jestem członkiem komisji rewizyjnej (od kiedy):

Z tego tytułu osiągnąłem(ęłam) w roku ubiegłym dochód w wysokości:

2. W fundacjach i stowarzyszeniach prowadzących działalność gospodarczą:

– jestem członkiem zarządu (od kiedy):

– jestem członkiem rady nadzorczej (od kiedy):

– jestem członkiem komisji rewizyjnej (od kiedy):

Z tego tytułu osiągnąłem(ęłam) w roku ubiegłym dochód w wysokości:

IX. Inne dochody osiągnane z tytułu zatrudnienia lub innej działalności zarobkowej lub zajęć, z podaniem kwot uzyskiwanych z każdego tytułu:

X. Składniki mienia ruchomego o wartości powyżej 10 000 złotych (w przypadku pojazdów mechanicznych należy podać markę, model i rok produkcji):

Dziennik Ustaw – 21 – Poz. 1605

2015-10-15

XI. Zobowiązania pieniężne o wartości powyżej 10 000 złotych, w tym zaciągnięte kredyty i pożyczki oraz warunki, na jakich zostały udzielone (wobec kogo, w związku z jakim zdarzeniem, w jakiej wysokości):

NIZOZEMSKO

Podávání prohlášení členy obou komor parlamentu je v Nizozemsku z právního hlediska nepovinné. Parlamentní strany podávají informace o vedlejších činnostech (placených i neplacených) svých členů. Výši příjmů ani majetek prohlášení neobsahuje.

Pravidla a obsah přiznání jsou od r. 2015 uvedena (spíše obecně) v jednacích řádech obou komor, vynucení podání je však závislé na přístupu frakcí. Kancelář parlamentu vede seznam prohlášení a průběžně ho aktualizuje.

Seznam je každoročně publikován jako příloha k rozpočtu sněmovny, je uveřejněn také v úředním věstníku a též je přístupný na internetu.

PORTUGALSKO

A. Osobní působnost zákona

Členové parlamentu a další činitelé musí oznamovat předem svůj osobní zájem v případě, že podávají legislativní návrh nebo že se zúčastňují jednání parlamentních orgánů ohledně předmětu, u něž jsou ve střetu zájmů.

Dále podle čl. 26 zákona o členech parlamentu a čl. 7 zákona 64/93 o pravidlech inkompatibility a jiných překážek pro výkon politických funkcí a zastávání veřejných úřadů⁷ je upraven zvláštní registr (prohlášení) zájmů (registro de interesses). Registr je rozdílný pro poslance parlamentu a pro členy vlády, dále se týká členů EP.

B. Forma, obsah a lhůty pro podávání prohlášení

V prohlášení by měly být zachyceny všechny činnosti, které by mohly být neslučitelné či by mohly zabraňovat výkonu určené funkce. Členové parlamentu by tak měli uvádět veřejné i soukromé aktivity (včetně obchodních či jakýchkoli profesních aktivit), výkon, a to i bezúplatný, funkce statutárního orgánu, finanční nebo materiální podporu nebo výhodu získanou, a to zejména od zahraničních orgánů, za výkon funkce člena parlamentu, osoby a organizace, kterým za úplatu poskytuje služby jakéhokoliv druhu, společnosti, ve kterých je podílníkem nebo ve kterých jsou podílníky jeho manželka či děti.

Úprava je velmi obecná, rovněž formulář je jen rámcový.

B. Forma, obsah a lhůty pro podávání prohlášení

Prohlášení vztahující se k možnému vzniku střetu zájmů přijímá parlamentní výbor pro etiku, který také posuzuje podaná prohlášení. Posouzení je formální, sankce se neaplikují.

RAKOUSKO

Úprava je obsažena v jediném zákoně o neslučitelnosti a transparentnosti - Bundesgesetz über die Transparenz und Unvereinbarkeiten für oberste Organe und sonstige öffentliche Funktionäre (Unvereinbarkeits- und Transparenz-Gesetz /Unv-Transparenz-G/, původně z r. 1983, naposled

⁷ Régime juridique de Incompatibilidades e Impedimentos dos Titulares de Cargos Políticos e Altos Cargos Públicos, naposled novelizován v r. 2008

změněn 2015. Část zákona má ústavní úroveň, tedy právní sílu ústavního zákona, zákon byl vytvořen sloučením více zákonů.

Ustanovení § 1a zákona stanoví, že jmenované osoby (včetně členů parlamentu) nesmí vykonávat služby lobbisty za třetí osoby (ve smyslu § 4 zákona Lobbying- und Wahrnehmung von politischen oder wirtschaftlichen Interessenvertretungs-Transparenz-Gesetz). V dalších aspektech je vystupování za politické a hospodářské zájmy povoleno, pokud jsou dodrženy povinnosti ohlášení podle tohoto zákona, které jsou uvedeny níže.

Jsou upraveny dva druhy deklarácí, které jsou popsány níže.

I. Oznámení o činnostech, zákaz vedoucích činností v obchodních společnostech některých činitelů

A. Osobní působnost, obsah, forma a lhůty pro podání oznámení

Úprava podávání oznámení o činnosti rozlišuje mezi jednotlivými osobami, které jsou povinny jej podat, a ukládá jim rozdílné povinnosti.

Oznámení o výkonu zaměstnání musí neprodleně po nástupu do funkce podat ústavní činitelé výkonné moci podle ústavy, kterými jsou členové Spolkové vlády, státní sekretáři, členové zemských vlád. Dále ve Vídni starosta, jeho zástupce a členové městského senátu. Dále stejnou povinnost mají předseda Národní rady, předsedové klubů (die Obmänner der Klubs) v Národní radě, prezident účetního dvora (Rechnungshof), státní prokurátoři a prezidenti zemských školních rad. Osoby v tomto odstavci nesmějí po dobu výkonu úřadu vykonávat žádné zaměstnání za účelem výděleku. Tyto osoby podle dalšího výslovného ustanovení nesmějí vykonávat jakékoliv vedoucí postavení či funkci v obchodní společnosti, a to v oblastech bankovníctví, obchodu, průmyslu a dopravy (§ 4 zákona), kromě vyjmenovaných funkcí za stát nebo veřejnou osobu, které však jsou vykonávány bezplatně. Členové Spolkové vlády a státní sekretáři jsou povinni předsedovi Národní rady nahlásit i čestné funkce. Jakékoliv zaměstnání může být vykonáváno jen se souhlasem výboru.

Členové Národní a Spolkové rady, kteří zastávají některou z činností uvedenou v zákoně, musí do jednoho měsíce po získání funkce v těchto zastupitelských sborech tuto skutečnost oznámit předsedovi zastupitelského sboru a vymezit její vztah k zastupitelskému sboru. Pokud příslušný orgán nepovažuje oznámenou činnost za slučitelnou, musí být výkon do 3 měsíců ukončen. O slučitelnosti funkcí rozhoduje příslušný výbor. Pokud je druhou funkcí práce soudce, státního zástupce, úředníka ve výkonné službě (tj. dozorce) stejně jako úředníka v bezpečnostní státní službě, úředníka ve vojenské službě, ve finanční strážní, zakazuje se další výkon této funkce, pokud příslušný výbor v jednotlivém případě nerozhodne, že další výkon této druhé funkce není neslučitelný s nestranným výkonem uvedených funkcí.

Členové Národní a Spolkové rady musí oznámit vedoucí postavení v akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným (§ 6 odst. 2 zákona), dále řadu dalších funkcí a zaměstnání, většinou do 1 měsíce po nástupu do činnosti. Jestliže poměr vznikne po volbě do zastupitelského sboru, lhůta je stejná a počíná od vzniku poměru.

Všichni členové Národní nebo Spolkové rady mají povinnost nahlásit průměrný hrubý měsíční příjem (včetně naturálních příjmů) z nahlášených činností, a to nejpozději do 30. 6. následujícího roku. Svůj příjem nemusí nahlásit přesně, uvedou jen, do jaké z předepsaných kategorií jejich příjem spadal. Kategoríí je 5 a jejich rozpětí je následující (změna zákona z r. 2013, § 6 odst. 4):

Od 1 do 1000 euro (kategorie 1)

Od 1001 do 3500 euro (kategorie 2)

Od 3501 do 7000 euro (kategorie 3)

Od 7001 do 10 000 euro (kategorie 4)

Nad 10 000 euro (kategorie 5)

Nahlašovací povinnost je stanovena pro členy zemských sněmů obdobně.

C. Kontrolní orgán a sankce

Kontrolní orgány jsou pro jednotlivé skupiny osob různé. Jsou jimi zejména výbor Národní rady pro střet zájmů; výbor zemského sněmu příslušný podle zemské právní úpravy. Výbory rozhodují o přípustnosti výkonu oznamovaných činností.

Pokud výbor rozhodne o neslučitelnosti funkcí, je třeba se neslučitelné funkce ve stanovené lhůtě vzdát. Sankcí za výborem nepovolený nebo zakázaný výkon některých oznamovaných činností může být prohlášení ztráty mandátu nebo jiné funkce Ústavním soudním dvorem, který rozhodne na návrh příslušného zastupitelského sboru. Národní a Spolková rada tento návrh podává prostřednictvím Výboru pro střet zájmů (§ 10 zákona).

II. Oznámení o majetku, zákaz kontraktů obchodních společností vlastněných některými činiteli

A. Osobní působnost

Úprava ve shodném zákoně jako uvedeném výše se vztahuje na spolkového prezidenta, členy Spolkové vlády, státní sekretáře, členy zemských vlád, na starostu Vídně a další členy senátu Vídně, členy Národní rady, Spolkové rady a zemských sněmů.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání sdělení

Výše uvedené osoby jsou povinny jednou za dva roky, dále ve lhůtě tří měsíců po nástupu do funkce a také po skončení funkce sdělit prezidentovi účetního dvora své majetkové poměry. Sdělují se informace o nemovitostech (s přesným označením parcelního čísla a katastrálního území obce), o celkovém kapitálovém majetku (ve smyslu zákona o oceňování majetku), o podnicích a majetkových právech k nim (s označením firmy) a o celkové sumě závazků.

Zákazy

Pokud je nějaká společnost vlastněna členem Spolkové vlády, státním sekretářem nebo členem zemské vlády (§ 3 zákona) nebo pokud tento vlastní podíly, je činitel povinen dát o tom informaci příslušným výborům zastupitelských sborů. Pokud jde o podíly přesahující 25%, se započítáním podílů ve vlastnictví manžela, u členů Spolkové vlády nebo u státních tajemníků, nesmí být státní správou uzavřeny smlouvy (ani nepřímo) s těmito společnostmi ze strany státu nebo subjektů, které patří podle zákona pod auditní pravomoc Dvora auditorů. Pokud jde o podíly přesahující 25% u členů zemské vlády, nesmí být uzavřeny smlouvy s těmito společnostmi ze strany země nebo subjektů, které patří pod audit zemského Dvora auditorů. Toto platí odpovídajícím způsobem na smlouvy se samostatně činnými osobami, pokud jsou členy Spolkové vlády, státními sekretáři nebo členy zemských vlád nebo s osobami, pokud tyto s uvedenými činiteli pracují v jedné kanceláři (např. advokátní).

C. Kontrolní orgán a sankce

V případě mimořádného nárůstu majetku musí prezident Dvora auditorů podat zprávu předsedovi Národní rady, případně předsedovi zemského sněmu. Oba předsedové parlamentů jsou také oprávněni sami kdykoli požádat prezidenta Dvora auditorů o sdělení informací. Ten je pro jejich zjištění oprávněn požadovat předložení dokladu o vyměřené majetkové dani.

SLOVENSKO

Střet zájmů upravuje ve Slovenské republice ústavní zákon z č. 357/2004 Z. z., o ochraně veřejného zájmu při výkoně funkcí veřejných funkcionářů. Ústavní zákon byl podstatně novelizován v r. 2005, účinnost nabyl v r. 2006. Forma ústavního zákona byla zvolena vzhledem k protiústavním ustanovením zákona.

Ústavní zákon upravuje podávání

- 1/ oznámení ad hoc o osobním zájmu,
- 2/ oznámení funkcí, zaměstnání, činností a majetkových poměrů a
- 3/ oznámení podávané po skončení veřejné funkce.

A. Osobní působnost

Zákon se vztahuje na funkce:

- prezidenta SR,
- poslanců Národní rady,
- členů vlády,
- vedoucích ústředních orgánů státní správy, kteří nejsou členy vlády,
- soudců Ústavního soudu,
- předsedy a místopředsedy Nejvyššího soudu,
- členů Soudní rady,
- generálního prokurátora,
- veřejného ochránce práv,
- předsedy a místopředsedy nejvyššího kontrolního úřadu,
- státních tajemníků,
- náčelníka Generálního štábu ozbrojených sil,
- ředitele Slovenské informační služby,
- členů Bankovní rady Národní banky,
- starostů obcí,
- zastupitelů měst a zastupitelů městských částí Bratislavy a Košic,
- předsedů vyšších územních celků,
- zastupitelů vyšších územních samosprávných celků,
- rektorů veřejných vysokých škol,
- předsedy a místopředsedy Úřadu na ochranu osobních údajů,
- statutárního orgánu veřejnoprávní televize a veřejnoprávního rozhlasu nebo jeho členů,
- statutárního orgánu Sociální pojišťovny a Všeobecné zdravotní pojišťovny nebo jeho členů,
- generálního ředitele tiskové agentury,
- členů rady pro vysílání a retransmisi a ředitele její kanceláře,
- členů regulační rady,
- předsedy telekomunikačního úřadu,
- předsedy Poštovního úřadu,
- zástupce státu ve statutárních orgánech obchodních společností se stoprocentní majetkovou účastí státu,
- ředitele státních podniků a členů dozorčí rady státního podniku, které do funkce ustavuje stát
- členů Rady Slovenské televize a členů rady Slovenského rozhlasu (dále jen veřejný činitel)
- generálního ředitele Daňového ředitelství

- předsedu správní rady Ústavu paměti národa
- generálního ředitele železnic
- členy statutárního orgánu Exportně-importní banky Slovenské republiky
- předsedu Úřadu na dohled nad zdravotní péčí
- členů výkonného orgánu Fondu národního majetku SR
- předsedu a místopředsedu Poštovního regulačního úřadu.

B. Forma, obsah a lhůty pro podání oznámení (citace zákona)

Čl.7

Oznámenie funkcií, zamestnaní, činností a majetkových pomerov

(1) Verejný funkcionár je povinný do 30 dní odo dňa, keď sa ujal výkonu verejnej funkcie, a počas jej výkonu vždy do 31. marca podať písomné oznámenie za predchádzajúci kalendárny rok, v ktorom uvedie,

a) či spĺňa podmienky nezlučiteľnosti výkonu funkcie verejného funkcionára s výkonom iných funkcií, zamestnaní alebo činností podľa čl. 5 ods. 1 a 2,

b) aké zamestnanie vykonáva v pracovnom pomere, obdobnom pracovnom vzťahu alebo štátnozamestnaneckom pomere a akú podnikateľskú činnosť vykonáva popri výkone funkcie verejného funkcionára,

c) aké má funkcie v štátnych orgánoch, v orgánoch územnej samosprávy, v orgánoch právnických osôb vykonávajúcich podnikateľskú činnosť a v orgánoch iných právnických osôb; taktiež uvedie, z ktorých uvádzaných funkcií má príjem, funkčné alebo iné požitky,

d) svoje príjmy dosiahnuté v uplynulom kalendárnom roku z výkonu funkcie verejného funkcionára a z výkonu iných funkcií, zamestnaní alebo činností, v ktorých vykonávaní verejný funkcionár pokračuje aj po ujatí sa výkonu funkcie verejného funkcionára,

e) svoje majetkové pomery a majetkové pomery manžela a neplnoletých detí, ktorí s ním žijú v domácnosti, vrátane osobných údajov v rozsahu titul, meno, priezvisko a adresa trvalého pobytu.

(2) K písomnému oznámeniu podľa odseku 1 verejný funkcionár priloží najneskôr do 30. apríla potvrdenie o podanom daňovom priznaní k dani z príjmov fyzických osôb alebo iný doklad vydávaný na daňové účely potvrdzujúci sumu príjmov, ktoré verejný funkcionár získal za predchádzajúci kalendárny rok.

(3) Ak je verejný funkcionár zvolený alebo vymenovaný do inej verejnej funkcie alebo je opätovne zvolený alebo vymenovaný do tej istej verejnej funkcie a podal v kalendárnom roku oznámenie podľa odseku 1, nie je povinný ho podať opätovne.

(4) Majetkovými pomermi podľa odseku 1 písm. e) sa rozumie

a) vlastníctvo nehnuteľnosti vrátane vlastníctva bytu a nebytového priestoru,

b) vlastníctvo hnutelnej veci, ktorej zvyčajná cena presahuje 35-násobok minimálnej mzdy,

c) vlastníctvo majetkového práva alebo inej majetkovej hodnoty, ktorých menovitá hodnota presahuje 35-násobok minimálnej mzdy, alebo

d) existencia záväzku, ktorého predmetom je peňažné plnenie v menovitej hodnote presahujúcej 35-násobok minimálnej mzdy.

.....

(10) Verejný funkcionár je oprávnený poskytnúť osobné údaje svojho manžela a neplnoletých detí, ktorí s ním žijú v domácnosti, aj bez ich súhlasu.

K tomuto oznámení přiloží potvrzení o podaném daňovém přiznání z příjmu fyzických osob anebo jiný podobný doklad, který potvrzuje výši všech příjmů, které veřejný činitel nabyl v předcházejícím roce.

Oznámení jsou veřejně přístupná (kromě údajů týkajících se manželky a neplnoletých dětí žijících s veřejným funkcionářem ve společné domácnosti a údajů o majetkových poměrech, které umožňují identifikaci hmotných věcí ve vlastnictví veřejného funkcionáře či identifikaci dalších stran v právních vztazích týkajících se vlastnictví majetkového práva nebo existence závazku). Oznámení jsou zveřejněna na internetové stránce Národní rady Slovenské republiky, přičemž z osobních údajů jsou zveřejněny titul, jméno, příjmení a veřejná funkce, kterou osoba vykonává.

C. Kontrolní orgán a sankce

Kontrolní orgány se liší podle toho, o jakého veřejného funkcionáře jde. Pro většinu veřejných činitelů je jím určený výbor Národní rady. Dále jím může být zastupitelstvo vyššího územního celku (pro předsedy a zastupitele vyšších územních celků), obecní zastupitelstvo (pro starostu obce a zastupitele městských zastupitelstev a městských částí Bratislavy a Košic) a akademický senát veřejné vysoké školy (pro rektory veřejných vysokých škol):

Čl. 7 zákona.....

(5) Oznámenie podľa odseku 1 podáva

a) starosta obce komisii obecného zastupiteľstva. Členom tejto komisie môže byť iba poslanec obecného zastupiteľstva. Ak sú v obecnom zastupiteľstve zástupcovia politických strán a politických hnutí alebo nezávislí poslanci, komisia je zložená z jedného zástupcu každej politickej strany alebo politického hnutia a jedného zástupcu nezávislých poslancov. Komisia musí mať aspoň troch členov; ak sa tento počet nedosiahne týmto spôsobom, doplní sa počet členov komisie o zástupcu politickej strany alebo politického hnutia s najvyšším počtom poslancov,

b) poslanec mestského zastupiteľstva a poslanec zastupiteľstva mestských častí v Bratislave a Košiciach komisii mestského (miestneho) zastupiteľstva. Členom tejto komisie môže byť iba poslanec mestského (miestneho) zastupiteľstva. Ak sú v mestskom (miestnom) zastupiteľstve zástupcovia politických strán a politických hnutí alebo nezávislí poslanci, komisia je zložená z jedného zástupcu každej politickej strany alebo politického hnutia a jedného zástupcu nezávislých poslancov. Komisia musí mať aspoň troch členov; ak sa tento počet nedosiahne týmto spôsobom, doplní sa počet členov komisie o zástupcu politickej strany alebo politického hnutia s najvyšším počtom poslancov,

c) predseda vyššieho územného celku a poslanec zastupiteľstva vyššieho územného celku komisii zastupiteľstva vyššieho územného celku. Členom tejto komisie môže byť iba poslanec zastupiteľstva vyššieho územného celku. Ak sú v zastupiteľstve vyššieho územného celku zástupcovia politických strán a politických hnutí alebo nezávislí poslanci, komisia je zložená z jedného zástupcu každej politickej strany alebo politického hnutia a jedného zástupcu nezávislých poslancov. Komisia musí mať aspoň troch členov; ak sa tento počet nedosiahne týmto spôsobom, doplní sa počet členov komisie o zástupcu politickej strany alebo politického hnutia s najvyšším počtom poslancov,

d) rektori verejných vysokých škôl akademickému senátu verejnej vysokej školy,

e) iný verejný funkcionár určenému výboru Národnej rady Slovenskej republiky (ďalej len "výbor").

(6) Orgán, ktorému sa podávajú oznámenia podľa odseku 5, je oprávnený v prípade pochybností o ich úplnosti alebo pravdivosti požiadať verejného funkcionára o vysvetlenie. Ak tento orgán nepovažuje podané vysvetlenie za dostatočné, je oprávnený dať podnet na začatie konania podľa osobitného predpisu. Orgán, ktorý uskutoční konanie podľa osobitného predpisu, je povinný

orgánu, ktorému sa podávajú oznámenia podľa odseku 5, oznámiť výsledok konania bezodkladne po jeho skončení.

(7) Orgán, ktorému sa podávajú oznámenia podľa odseku 5, je povinný poskytnúť informácie o týchto oznámeniach každej osobe spôsobom a v rozsahu ustanovenom zákonom o slobodnom prístupe k informáciám. Oznámenie podané podľa odseku 5 písm. c), d) a e) zverejňuje komisia zastupiteľstva vyššieho územného celku na internetovej stránke vyššieho územného celku, akademický senát na internetovej stránke verejnej vysokej školy a výbor na internetovej stránke Národnej rady Slovenskej republiky. Osobné údaje verejného funkcionára sa poskytujú alebo zverejňujú v rozsahu titul, meno, priezvisko a verejná funkcia, ktorú vykonáva.

(8) Ustanovenie odseku 7 sa nevzťahuje na údaje o majetkových pomeroch a na osobné údaje manžela a nepľnoletých detí, ktorí žijú s verejným funkcionárom v domácnosti.

(9) Podľa odseku 7 sa nezverejňujú také údaje o majetkových pomeroch verejného funkcionára, ktoré by umožnili identifikáciu hnutelných vecí, ktoré verejný funkcionár vlastní, alebo identifikáciu ďalších strán v právnych vzťahoch podľa odseku 4 písm. c) a d).

V odsudzujícím rozhodnutí je možno veřejnému funkcionáři uložit tyto sankce:

1/ ztrátu mandátu nebo ztrátu veřejné funkce v případě, že se v předcházejícím řízení proti veřejnému funkcionáři pravomocně rozhodlo, že nesplnil anebo porušil zákonnou povinnost či omezení anebo, že v oznámení uvedl neúplné či nepravdivé informace a také v případě, že neprokázal původ svých majetkových přírůstků a

2/ pokutu v rozmezí jeho jednoho měsíčního platu až dvanáctinásobku jeho měsíčního platu. Ztrátu mandátu či ztrátu veřejné funkce, pokud o nich rozhoduje určený výbor Národní rady, musí schválit Národní rada nejméně 3/5 většinou všech poslanců.

Rozhodnutí může obsahovat i povinnost přestat vykonávat funkci, zaměstnání nebo činnost, jejichž výkon je neslučitelný s výkonem veřejné funkce. V tomto případě má veřejný funkcionář lhůtu 30 dní k tomu, aby jejich výkon skončil či učinil právní úkon směřující k jejich skončení a oznámil tento fakt tomu orgánu, který rozhodnutí vydal. Pokud povinnost uloženou v rozhodnutí nesplní, platí, že uplynutím 30denní lhůty přestal vykonávat funkci veřejného funkcionáře.

Vykonával-li veřejný činitel funkci, zaměstnání neb činnost, která je s jeho veřejnou funkcí neslučitelná, byl povinen do 30 dnů od účinnosti tohoto ústavního zákona podniknout kroky směřující k jejímu skončení. Tento odstavec byl doplněn novelou z roku 2006.

Zákon upravuje i možnost přezkumného řízení. Orgánem, který z podnětu dotčeného veřejného funkcionáře přezkoumává rozhodnutí, kterým byla vyslovena ztráta mandátu či veřejné funkce anebo kterým byla uložena pokuta, je **Ústavní soud**. Podání, které je podnětem k přezkumu, musí být podáno ve lhůtě 30 dní ode dne doručení rozhodnutí (resp. schválení rozhodnutí určeným výborem Národní rady, pokud je toto schválení zákonem požadováno). Ústavní soud rozhoduje ve lhůtě 60 dní od doručení podání.

ŠPANĚLSKO

Členové parlamentu podávají (v souladu s organickým zákonem o všeobecném volebním systému a s jednacími řády komor) prohlášení o všech druzích činnosti a prohlášení o majetku. Prohlášení se podávají na formuláři schváleném předsednictvy obou komor. Členové vlády podávají každoročně na formuláři Ministerstva veřejné správy písemné prohlášení o střetu zájmů. Prohlášení (členů parlamentu i ministrů) jsou přístupná pouze na základě odůvodněné žádosti, kterou je nutné adresovat předsedovi komory nebo ministroví. Důsledkem nebo sankcí

za nesplnění povinností může být pro člena parlamentu případně rezignace na funkci. Pro člena vlády může porušení zákona vést k vrácení ekonomické bonifikace za inkompatibilní činnost s případnými trestněprávními důsledky.

V praxi je podávání prohlášení vzhledem k nedostatečné právní úpravě v podstatě pouze formální záležitostí.

ŠVÉDSKO

Švédsko vstoupilo 1. 1. 1995 do EU a tím i pro tuto zemi nastala změna, které znamenala jisté podřízení se evropské legislativě a s tím i určitá povinnost se vypořádat s určitými konflikty zájmů, které by se mohlo týkat určitých představitelů této země. Z tohoto důvodu v roce 1996 přijal švédský parlament Zákon o registraci aktiv a finančních zájmů členů parlamentu (1996:810). Další subjekty mají povinnosti podle zvláštních zákonů (viz níže). Ve Švédsku chybí úprava pro soudce, zejména pro soudce nejvyššího soudu.

Vedle registrace zájmů existuje pro poslance jen úprava, týkající korupčního přijímání darů, účastí na zahraničních cestách či cestování vůbec. Pro další funkcionáře platí ještě etické kodexy a přísnější úprava přijímání darů.

A. Osobní působnost prohlášení

Úprava se týká poslanců švédského parlamentu a členů vlády (vlastní zvláštní úpravu mají členové účetního dvora a členové rady a zaměstnanci centrální banky).

B. Forma, obsah a lhůty pro podání oznámení

Registrace zájmů byla podle původního znění zákona zcela nepovinná, ale v současnosti po novele z r. 2008 se považuje za žádoucí, i když nepovinnou (pokud se poslanec nechce registrovat, je to uvedeno v registru). V prohlášení se uvádí podle zákona následující údaje (bez uvedení částek v penězích):

- jméno společnosti, pokud člen parlamentu vlastní její cenné papíry apod., jejichž hodnota přesahuje dvě tzv. základní částky
- úřední evidenční označení nemovitosti obchodní povahy (nikoliv soukromý dům),
- jméno zaměstnavatele a druh povinností v jakémkoli zaměstnání, které není jen dočasného charakteru,
- druh dohody a jméno zaměstnavatele, pokud byla s předchozím zaměstnavatelem uzavřena finanční dohoda o platbách vyplácených v průběhu období výkonu mandátu člena parlamentu,
- druh dohody a jméno zaměstnavatele, pokud finanční dohoda s ním uzavřená nabude účinnosti až poté, co členovi parlamentu vyprší jeho mandát,
- druh obchodní aktivity a jméno firmy, pokud člen parlamentu vykonává obchodní činnost mimo parlament,
- druh závazků a jméno společnosti, organizace, nadace apod., pokud je člen parlamentu členem rad nebo v kontrolním orgánu,
- druh závazků a jméno zaměstnavatele, pokud je člen parlamentu jmenován do funkcí ve státní nebo v místní správě, a pokud výkon těchto funkcí není jen přechodného charakteru,
- druh výhody a jméno toho, kdo ji poskytuje v případě, že je členovi parlamentu poskytována pravidelně materiální výhoda nebo, že jsou mu zdarma a v návaznosti na jeho mandát poskytovány sekretářské nebo výzkumné služby.

Zpráva poslanců má písemnou formu. Odevzdává se kanceláři parlamentu ve lhůtě čtyř týdnů od zahájení zasedání nově zvoleného parlamentu a změny ve zprávě je nutné notifikovat ve lhůtě čtyř týdnů. Nicméně pokud člen parlamentu nepodá zprávu v uvedené lhůtě, může tak učinit později. Stejně tak může svou zprávu z registru vyjmout. Přestože jde, jak bylo řečeno výše, o registraci dobrovolnou, rozhodne-li se člen parlamentu zprávu podat, musí být kompletní. Předtím než bude zpráva podána, musí soukromé i veřejné osoby či orgány dostat možnost se vyjádřit souhlas s informacemi, které se jich týkají a které budou ve zprávě uveřejněny. Seznam zpráv je uchováván v Kanceláři komory ve formě veřejné databáze

Členové vlády přijali usnesení, že budou zveřejňovat vlastnictví akcií, obchodní činnosti/společnosti apod. (např. zemědělské hospodaření), držbu nemovitostí (jiných než je jejich soukromá rezidence), zastávání úřadu právního zástupce, poradenské firmy a účetnické firmy, dohody s bývalými zaměstnavateli týkající se vyplacení mzdy, důchodu apod. Informace jsou uchovávány v úřadu předsedy vlády.

Pro vládu existuje několik etických kodexů, které chování upravují. Dále existuje vyhláška o oficiálních letech, nařízení vlády o registraci finančních darů úředníků vlády z r. 2006.

Členové či ředitelé účetního dvora jsou další skupinou, která má ve Švédsku svou úpravu v oblasti konfliktu zájmů. Pro oblast přijímání dáreků, zahraničních misí a cest platí podobná úprava jako pro vládu. V oblasti prohlášení příjmů je upravena povinná deklarace, stejně jako v oblasti profesních aktivit, kde se však povinnost týká pouze aktivit politických, které jsou omezeny, všechny ostatní upraveny nejsou.

Poslední skupinou jsou **členové bankovní rady a ředitelé Národní banky**. V této oblasti je střet zájmů upraven nejpřesněji. V oblasti vedlejší činnosti je povolena pouze publikační a přednášecí činnost. Vše ostatní podléhá zákonné úpravě. V oblasti přijímání darů je zavedeno přísné omezení, které toto zakazuje. Omezené jsou jejich profesní závazky pro futuro, tedy pro jakou společnost mohou po určitou dobu, od skončení veřejné funkce, pracovat.

C. Kontrolní orgán a sankce

Podávání prohlášení – vůči parlamentnímu orgánu, kancelář (depozitář) se stará o udržování databáze v posledním znění. Je možno podat námitku proti registrovanému faktu, povinná osoba může záznam opravit. Neexistuje žádný orgán, který by kontroloval jejich obsah a ani to, zda byly podány. Existuje pouze tlak ze strany kanceláře a frakcí. Nicméně v praxi jsou prohlášení odevzdávána.

Na sankcionování zakázaných aktivit (dary apod.) se vztahují ustanovení trestního zákona, který sankcionuje přestoupení v oblasti dáreků, zahraničních cest a cestování.

Pokud se zjistí, že bylo prohlášení nepravdivé, je sankcí uveřejnění této skutečnosti prostřednictvím parlamentních kanálů.

ŠVÝCARSKO

Otázka střetu zájmů a podávání prohlášení o nich je upravena v čl. 11, 14 a 15 zákona o parlamentu z 13. prosince 2002.

Ústava stanoví v článku 144 odstavci 1, že členové Národní rady⁸, Rady států⁹, Federální rady¹⁰, stejně jako soudkyně a soudci Federálního soudu nesmějí být současně členy jiných úřadů. V odstavci 2 pak stanoví pravidla neslučitelnosti pro členy Federální rady, soudkyně a soudce Federálního soudu. Členové Federální rady a soudci a soudkyně Federálního soudu na plný úvazek (vollamtlich) nesmějí zastávat žádný jiný úřad pro federaci nebo kanton a ani žádnou jinou výdělečnou činnost.

Neslučitelnost pro členy Federálního shromáždění¹¹ pak konkrétně upravuje zákon o Parlamentu (Parlamentsgesetz). Neslučitelnost parlamentního mandátu a funkce Federálního soudce existuje již od roku 1874¹². Do roku 1999 ústava stanovila, že členy Národní rady nesmí být úředníci volení Federální radou¹³.

V ústavě od roku 1999 jsou navíc stanoveny základní neslučitelnosti funkcí v nejvyšších federálních úřadech s mandátem v jedné z Rad, které tvoří Federální shromáždění. Úprava dalších neslučitelností byla svěřena zákonu. Zákonná ustanovení vstoupila v účinnost v roce 2007.

I. Prohlášení o činnosti

A. Forma, obsah a lhůty pro podání prohlášení

Článek 11 zákona o parlamentu se věnuje problematice zveřejnění aktiv poslanců. Při nástupu do úřadu a vždy na začátku roku písemně informuje každý člen Federálního shromáždění Kancelář¹⁴ o svých:

- a. pracovních činnostech;
- b. činnostech ve vedoucích a dozorčích orgánech, stejně jako v poradních sborech nebo podobných grémiích ve švýcarských i zahraničních společnostech, ústavech a nadacích soukromého či veřejného práva;
- c. poradních nebo expertních činnostech pro federální úřady;
- d. trvajících výkonných nebo poradních činnostech pro švýcarské i zahraniční zájmové skupiny;
- e. spolupůsobení v komisích a dalších orgánech federace.

⁸ Národní rada je jedna z komor Federálního shromáždění a tvoří ji přímo volení zástupci lidu.

⁹ Rada států je jedna z komor Federálního shromáždění a tvoří ji zástupci kantonů.

¹⁰ Kolektivní hlava státu a zároveň nejvyšší orgán moci výkonné.

¹¹ Federální shromáždění je dvoukomorový parlament Švýcarska, které se skládá z Národní rady a Rady států.

¹² Ústava z roku 1848 nepředvíдалa ještě žádnou neslučitelnost pro členy Federálního shromáždění a Federálního soudu.

¹³ Kolektivní hlava státu a zároveň nejvyšší orgán moci výkonné.

¹⁴ Kancelář je orgán každé z Rad, který se zabývá jednáním, organizací a správou té které Rady. Kancelář Národní rady se skládá ze tří členů předsednictva, čtyř osob, které počítají hlasy (Stimmenzählerinnen oder Stimmenzählern) a předsedů či předsedkyň frakcí. Kancelář Rady států se skládá z tří členů předsednictva, jedné osoby, která počítá hlasy, jednoho náhradníka za osobu počítající hlasy a vždy jeden další člen za každou frakci, která má v Radě států minimálně 5 zástupců, pokud již taková frakce není zastoupena některým z funkcionářů. Kanceláře vypracovávají program zasedání té které Rady, ustanovují členy Komise a Delegací, určují jejich funkční oblast. Stanovují také data jednání.

Parlamentní služba¹⁵ (Parlamentsdienste) zřizuje veřejný rejstřík informací od členů Federálního shromáždění.

Členové Federálního shromáždění, kterých se bezprostředně dotýká projednávaná věc, jsou povinni na to upozornit v okamžiku, když se v Radě nebo Komisi k věci vyjadřují.

B. Kontrolní orgán a sankce

Zákon o Parlamentu neupravuje ani otázku kontrolního orgánu ani provádění kontroly prohlášení a ani případné ukládání sankcí.

II. Neslučitelnost

A. Osobní působnost

Problematiku neslučitelnosti upravuje článek 14 zákona o parlamentu:

„Členem Federálního shromáždění nesmí být:

- a. jím volené či potvrzované osoby;
- b. jím volené soudkyně a soudci švýcarských soudů;
- c. personál centrální i decentralizované federální správy, parlamentních služeb (Parlamentsdienste), švýcarských soudů, sekretariátu dozorčích úřadů nad federálním státním zastupitelstvím, federální státní zastupitelství, ani členové mimoparlamentních komisí s pravomocí rozhodovat, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak;
- d. členové vedení armády
- e. členové statutárních orgánů, organizací nebo osob veřejného či soukromého práva, kterým jsou i když nenáleží k federální správě, svěřeny správní úkoly, pokud v nich má federace dominantní postavení
- f. osoby, které zastupují federaci v organizacích nebo osobách veřejného či soukromého práva, které nenáleží k federální správě a jsou jim svěřeny správní úkoly, pokud v ní má federace dominantní postavení“

B. Forma, obsah a lhůty pro podání prohlášení

Pokud nastane neslučitelnost podle článku 14 písm. a, oznámí dotčená osoba, pro který z úřadů se rozhodla.

Pokud nastane neslučitelnost podle článku 14 písm. b-f, bude dotčená osoba 6 měsíců po zjištění neslučitelnosti z Federálního shromáždění vyloučena, pokud se do té doby druhé funkce nevzdá.

C. Kontrolní orgán a sankce

V případě neslučitelnosti podle článku 14 písm. b-f, musí být dotčená osoba 6 měsíců po zjištění neslučitelnosti z Federálního shromáždění vyloučena, pokud se do té doby druhé funkce nevzdá.

Dodržování pravidla neslučitelnosti je periodicky a také v jednotlivých případech přezkoumáváno.

Po celkových obnovujících volbách (Gesamterneuerungswahlen) nebo při nástupu nového člena zjišťuje Rada na návrh Kanceláří (Büros), zda nenastala neslučitelnost. Pokud tato otázka nastane

¹⁵ Parlamentní služba podporuje Federální shromáždění při plnění funkcí. Umožňuje členům parlamentu kvalitní zákonodárnou práci. Plánuje a organizuje zasedání pléna a Komisí, vyhotovuje zprávy, protokoly a překlady, archivuje dokumenty a radí členům Rad s odbornými a procesními otázkami.

v průběhu volebního období, smí Kancelář kdykoliv zahájit přezkoumávání a dát Radě tomu odpovídající návrh.

III. Další povinnosti poslanců, částečně související se střetem zájmů

Úřední tajemství

Článek 8 zákona o Parlamentu upravuje úřední tajemství. Členové Federálního shromáždění jsou vázáni úředním tajemstvím, pokud při své činnosti poznají určitá fakta, která musí být utajena nebo jsou důvěrná, protože slouží k zachování převažujících veřejných nebo soukromých zájmů, především k ochraně osobnosti nebo pohnutky k nějakému projednávanému řízení.

Povinnost účastnit se zasedání

V článku 10 tohoto zákona je zakotvena povinnost pro členy Federálního shromáždění účastnit zasedání Rad a Komisí¹⁶.

Vyloučení

Článek 11a upravuje možnost vyloučení členů parlamentu při jednání komisí a delegací z projednávání věci („*treten die Mitglieder in den Ausstand*“), a to při výkonu tzv. „vrchního dozoru.“ Vrchním dozorem se v podstatě rozumí parlamentní kontrola exekutivy a exekutivních činností. Při výkonu „vrchního dozoru“ podle čl. 26 zákona jsou členové Komisí a Delegací¹⁷ z projednávání věci vyloučeni, pokud mají na určité projednávané záležitosti bezprostřední zájem nebo pokud by mohli být z jiných důvodů podjati. Důvodem pro vyloučení z projednávání věci není zastupování politických zájmů, především obcí, stran nebo svazů. V nejasných případech rozhodne definitivně o vyloučení příslušná Komise po vyslechnutí dotčeného člena.

Nezávislost vůči zahraničním státům

Členům Federálního shromáždění je výkon úředních funkcí pro cizí stát stejně jako přijímání titulů a řádů cizích úřadů zakázáno.

Disciplinární opatření

Pokud člen Federálního shromáždění poruší pořádkové a jednací předpisy Rad, může Předseda¹⁸ poté, co byl člen napomenut, v případě, že by se tak opakovalo:

- a. vzít takovému členu slovo, nebo
- b. člena nejvýše na zbytek zasedání vyloučit.

Pokud člen Federálního shromáždění vážným způsobem poruší pořádkové a jednací předpisy, nebo poruší-li úřední tajemství, může příslušná Kancelář Rady:

- a. udělit členu důtku; nebo
- b. vyloučit člena až na 6 měsíců z Komisí

¹⁶ Komise jsou obdobou našich výborů. Mají za úkol zpracovávat jim přidělené záležitosti a předkládat Radám návrhy. Mohou se dělit na Podkomise podle jednotlivých druhů zaměření.

¹⁷ Delegace jsou de facto jedním druhem Podkomisí, hlavní rozdíl mezi nimi je, že Delegace mají obvykle zvláštní separátní úkoly, např. Delegace pro vztah s německým/rakouským/francouzským či italským parlamentem.

¹⁸ Předseda té které rady vede jednání v Radě. Předkládá pořad jednání, řídí Kancelář Rady a zastupuje Radu na venek.

VELKÁ BRITÁNIE

A. Historie registrace a deklarace zájmů poslanců House of Commons

Zřízení rejstříku poslaneckých (později finančních) zájmů bylo poprvé schváleno usnesením sněmovny ze dne 22. května 1974, které stanovilo „že každý člen sněmovny poskytne registru poslaneckých zájmů takové podrobnosti o svých registrovatelných zájmech, jaké budou požadovány, a bude oznamovat změny, k nimž může dojít v těchto zájmech, a tento registrátor zajistí, aby tyto podrobnosti byly zaneseny do rejstříku poslaneckých zájmů, který bude k dispozici veřejnosti za účelem kontroly.“ Podrobná pravidla týkající se registrace byla vypracována zvláštním výborem a schválena sněmovnou dne 12. června 1975. První publikované vydání rejstříku se objevilo v prosinci 1975. Pravidla z roku 1975 byla nahrazena usnesením ze dne 28. června 1993. Rozhodující část usnesení ze dne 22. května 1974, zařazeného do Standing Orders, zůstává dodnes v platnosti. Pravidla byla od té doby vícekrát novelizována.

Zdroje současných pravidel vznikly po doporučení obsaženém v První zprávě zvláštního výboru pro poslanecké zájmy, zveřejněné za období 1991-92.¹⁹ Tato zpráva, která představovala výsledek rozsáhlého přezkoumání pravidel Dolní sněmovny týkajících se registrace a deklarace finančních zájmů členů parlamentu, byla schválena Dolní sněmovnou dne 28. června 1993. Sněmovna má k dispozici dvě odlišné navzájem spjaté metody pro oznamování soukromých finančních zájmů členů parlamentu: *registrace* zájmů v rejstříku, který je přístupný veřejnosti ke kontrole, a *deklarace* zájmů ad hoc v průběhu debaty probíhající ve sněmovně a v jiných souvislostech. Hlavním účelem rejstříku je veřejným a trvalým způsobem oznamovat ty finanční zájmy poslanců, o nichž je možno se domnívat, že ovlivňují jejich parlamentní vystupování nebo jednání. Hlavním účelem deklarace zájmů je zajistit, že ostatní členové sněmovny i veřejnost si budou vědomi - *v době*, kdy některý poslanec hovoří na půdě Sněmovny nebo zvláštního výboru nebo kdy klade otázky svědkovi před zvláštním výborem - jakéhokoliv minulého, současného nebo potenciálního budoucího finančního zájmu, o němž je možno se rozumně domnívat, že je relevantní k takovémuuto projednávání. Správné dodržování pravidel ohledně registrace a deklarace zájmů nezproštuje poslance povinností dbát trvale platných pravidel a usnesení sněmovny, která se týkají finančních pohnutek a úplatků. Řečeno slovy parlamentní sbírky, jejímž vydavatelem je Erskine May: „*přijetí kterýmkoliv členem parlamentu úplatku, majícího jej ovlivnit v jeho jednání jakožto poslance, nebo jakéhokoliv honoráře, náhrady nebo odměny ve spojitosti s podporou nebo opozicí vůči jakémukoliv návrhu zákona, usnesení, záležitosti nebo věci předložené nebo zamýšlené k předložení Sněmovně nebo jakémukoliv jejímu výboru je zneužitím poslaneckých výsad.*“²⁰

Od r. 1995 existuje Code of Conduct for Members of Parliament, který byl přijat usnesením sněmovny. Tento kodex považuje porušení usnesení Sněmovny o registraci střetu zájmů a jiné chování proti těmto pravidlům za porušení integrity sněmovny. Kodex stanoví, že poslanec musí registr vyplnit, že poslanec musí být otevřený a registr úplný. Rovněž vzniká povinnost deklarovat minulý, přítomný či budoucí zájem při jednání ad hoc.

¹⁹ Tisk Sněmovny č. 326 (1991-92)

²⁰ Erskine Mayova parlamentní směrnice, 21. vydání, str. 119-121, kde jsou uvedeny relevantní kauzy a minulá usnesení Sněmovny.

B. Osobní působnost

Ministři vlády, kteří jsou členy Dolní sněmovny, podléhají pravidlům registrace a deklarace stejným způsobem jako ostatní poslanci, a to v oblasti poslancecké činnosti. **Kromě toho ministři podléhají směrnici a požadavkům, které jsou stanovovány jednotlivými ministerskými předsedy a Úřadem kabinetu s cílem zajistit, že nedojde ke skutečnému ani zdánlivému konfliktu mezi jejich soukromými zájmy a jejich veřejnými povinnostmi.**²¹ Tyto požadavky nejsou uplatňovány Dolní sněmovnou a nepatří proto do rámce působnosti zde uvedených směrnic. Viz srovnávací studie Parlamentního institutu č. 1.233.

C. Forma, obsah a lhůty pro podání prohlášení

Od členů parlamentu se požaduje vyplnění registračního formuláře do tří měsíců od zvolení. Každá z 9 kategorií finančních zájmů má jiné hranice částek, od nichž je povinnost věc ve formuláři uvést. Kategorizace zájmů byla významně pozměněna v r. 2010. Poslanec musí formulář vyplnit tak, aby každý zájem vyplnil jen v jedné kategorii. Detaily pro vyplnění formuláře jsou uvedeny v Guide to the Rules relating to the Conduct of Members, jak byl schválen usnesením sněmovny z 7. 5. 2015. Poslanci jsou povinni oznámit všechny zájmy, a pokud není jasné, zda určitý zájem je registrovatelný, jsou povinni jej registrovat.

D. Kategorie registrovaných zájmů²²

1. Zaměstnání a výděly
Jednotlivé platby nad 100 liber, nad 300 liber vícenásobné platby za kalendářní rok. Včetně správních rad apod. V některých případech se registrují i neplacené funkce (kategorie 8).
2. Dotace a jiná podpora, včetně půjček
Nad 1500 liber, u jednotlivých položek, nad 500 liber u opakujících se za kalendářní rok
3. Dary, výhody a pozornosti z britských zdrojů
Nad 300 liber u darů z jednoho zdroje za kalendářní rok
4. Návštěvy mimo Británii

²¹ *Procedurální otázky týkající se ministrů (Úřad předsednictva vlády, květen 1992: ISBN O 7115 0233 1).*

²² Registrované zájmy v r. 2016: příklad poslance: Carswell, Douglas (Clacton)

1. Employment and earnings

Payments from Mail on Sunday, Northcliffe House, 2 Derry Street, London W8 5TT, for articles:

29 August 2015, received £750. Hours: 3 hrs. (Registered 10 September 2015)

4 September 2015, received £700. Hours: 4 hrs. (Registered 10 September 2015)

9 November 2015, payment of £1,054 from Warwick University Economics Department, Coventry CV4 8UW, for a talk to students. Hours: 8 hrs in total. (Registered 27 November 2015)

18 January 2016, received £1,755.25 from The New Criterion, 900 Broadway, Suite 602, New York, NY 10003, for an article written for the January edition of the magazine. Hours: 11 hrs. (Registered 19 January 2016)

3. Gifts, benefits and hospitality from UK sources

Name of donor: Franco-British Colloque

Address of donor: 86 East Lane, West Horsley, Leatherhead KT24 6LQ

Amount of donation or nature and value if donation in kind: in relation to the Franco-British Colloque's 2016 Conference at the Tate Britain and Four Seasons Hotel Hampshire; food, accommodation and transport: £800

Date received: 14-16 January 2016

Date accepted: 14 January 2016

Donor status: company, registration 6913437

(Registered 18 January 2016)

6. Land and property: (i) value over £100,000 (ii) rental income of over £10,000 a year

Residential property in Hertfordshire: (i)

Rental income from lodger in my London home: (i) and (ii) (Registered 31 July 2014)

9. Family members employed and paid from parliamentary expenses

I employ my wife, Clementine Carswell, as part-time Diary Secretary.

- Nad 300 liber pokud není návštěva zcela financována z veřejných zdrojů Velké Británie. Hranice se uplatní i na zdroje od jediného dárce za jeden kalendářní rok.
5. Dary a výhody ze zdrojů mimo Británii
Nad 300 liber u jediného zdroje za kalendářní rok.
 6. Vlastnictví půdy kdekoliv, i mimo Británii
Přesahující hodnotu 100 tis. liber, nájemné přesahující 10 tis. liber za rok
 7. Podíly
Vyšší než 15% vydaných akcií k 5. 4. nebo ve vyšší hodnotě než 70 tis. liber, k předchozímu 5. 4.
 8. Různé
Pokud poslanec myslí, že by to mohlo způsobit ovlivnění výkonu jeho funkce.
 9. Členové rodiny, zaměstnaní a placení z poslaneckých náhrad
 10. Členové rodiny, kteří se účastní lobbistických aktivit

Z dosavadní interpretace: "honorování" či "odměna" zahrnují nejen platy a honoráře nýbrž také úhradu jakýchkoliv zdaňovaných výdajů nebo přijímání požitků nebo výhod, jako je například poskytnutí služebního vozidla. Podrobnosti týkající se odměňování a výhod se neregistrují; nezbytné je pouze uvést pro registraci název společnosti, v níž jsou funkce vykonávány, a dostatečně rozsáhlé vyznačení zaměření firmy, pokud tyto nejsou evidentní. Od poslance se také vyžaduje uvést pro účely registrace funkce/členství ve správních radách, které jsou samy o sobě nehonorované, avšak dotčené společnosti jsou přidruženy nebo jsou dceřinými společnostmi nějaké společnosti, v níž zastává honorovanou funkci/ členství ve správní radě.

E. Deklarace zájmů ad hoc

Rejstřík poslaneckých zájmů uvedený výše je zamýšlen jako doplněk, nikoliv jako náhrada ustanovení jednacích pravidel sněmovny o tom, že poslanec je povinen upozornit na relevantní finanční zájem, jestliže hovoří na půdě sněmovny nebo zvláštního výboru nebo jestliže klade otázky svědkovi před zvláštním výborem. Je to zdůrazněno tím, že když v roce 1974 schválila Sněmovna usnesení o zásadách tohoto rejstříku, schválila při téže příležitosti také usnesení, kterým se posiluje dřívější konvence ohledně deklarace zájmů tím, že se z ní stává pravidlo. Toto pravidlo stanovuje, že: "je třeba, aby v jakémkoliv rozpravě nebo jednání Sněmovny nebo jejích výborů nebo při jednání nebo styku, který může poslanec mít s jinými poslanci nebo s ministry nebo státními úředníky, oznámil jakýkoliv relevantní finanční zájem nebo prospěch, který případně měl, má nebo může očekávat, že bude mít." Deklarace ad hoc zájmu má být stručná, avšak informativní za účelem rozkrytí povahy zájmu dotčeného poslance, aniž by bylo nutno obrátit se za tímto účelem k rejstříku nebo jiným publikacím. Pokud poslanec pověřený přednesením prvotního návrhu (zákona nebo jiné věci v komoře) má nějaký finanční zájem, který je zaregistrován v rejstříku poslaneckých zájmů a je relevantní vůči předmětu tohoto návrhu, je nutno tento zájem deklarovat u předsednického stolu (verbálně nebo písemně) v době předložení tohoto návrhu. Tato deklarace je pak zaznamenána jako poznámka pod čarou v parlamentním tisku spolu s tímto návrhem. Toto pravidlo platí také pro změny a dodatky k prvotním návrhům (zákonům apod.).

F. Zákaz lobbování za odměnu či výhodu

Podle usnesení sněmovny z let 1947 a 1995 platí zákaz ovlivňování za odměnu. Základní ustanovení zní, že „poslanec, který má placený zájem (výhodu), nesmí iniciovat ani účastnit se (včetně pouhé přítomnosti) jakéhokoli jednání, kde se projednává záležitost osoby, od níž má placenou výhodu.“

G. Rejstřík parlamentních žurnalistů

Od držitelů průkazek, které opravňují k neomezenému vstupu do Westminsterského paláce ve funkci žurnalistů-lobbyistů nebo žurnalistů akreditovaných u parlamentní tiskové galerie nebo za účelem parlamentního zpravodajství, se vyžaduje registrace jednak jejich zaměstnání, kvůli němuž získali tuto průkazku, a jednak jakéhokoliv placeného postavení nebo zaměstnání, vůči němuž může být relevantní jejich privilegovaný přístup do parlamentu.

H. Poslanecký personál (Register of Interests of Members' Secretaries and Research Assistants)

Od držitelů průkazek opravňujících k neomezenému vstupu ve funkci tajemníků/sekretářek poslanců nebo jejich výzkumných asistentů se vyžaduje registrace jakéhokoliv relevantního honorovaného zaměstnání jiného než je to, kvůli němuž byla vydána tato průkazka. Zaměstnání je k tomuto účelu považováno za "relevantní", jestliže je možno opodstatněně je považovat za jakýmkoliv způsobem zvýhodněné díky přístupu do parlamentních budov a dostupnosti jejich služeb a zařízení. Od tohoto poslaneckého personálu se také požaduje registrace návštěv, darů nebo jiných výhod, jakých se jim dostává a které spadají pod definice platné pro kategorie 5, 6 a 7 rejstříku poslaneckých zájmů.

I. Registr skupin poslanců z více politických stran a parlamentní seskupení (Register all party parliamentary groups)

Od funkcionářů skupin poslanců z více politických stran, parlamentních seskupení a podobných skupin, jejichž členství je otevřeno poslancům více než jedné politické strany a to z kterékoliv komory, se požaduje registrace jmen funkcionářů takovéto skupiny a zdroj a rozsah jakýchkoliv výhod, ať už finančních nebo naturálních, které mohou tito požívat. Mezi tyto registrovatelné výhody patří poskytování pomocného personálu vnějšími organizacemi nebo jednotlivci. V takovýchto případech je také nezbytné registrovat jakékoliv jiné relevantní honorované zaměstnání, které takovýto personál může vykonávat.

J. Kontrolní orgán a sankce

Pravidla zavedená směrnicemi o registraci a deklaraci zájmů povstávají z ústavních zvyklostí, nejsou zákonem. Proto mohou být vymáhána jen prostřednictvím Dolní sněmovny, nikoliv státním orgánem. To vyplývá z Code of Conduct (kodex chování) poslance, kde se kromě jiného stanoví: „Členové se vždy chovají tak, aby v co nejširší míře zachovali a posílili důvěru a podporu v integritu parlamentu a nikdy se nedopustí žádné činnosti, která by mohla způsobit Dolní sněmovně nebo jejím členům, neúctu.“

Poslanec je povinen vyplnit registrační formulář a předat jej zmocněnci (Commissioner for Standards.)²³ Zmocněnec je volen plénem na 5 let. Nadřízeným orgánem určeným pro střet zájmů je výbor pro standardy House of Commons, který projednává většinu záležitostí. Zmocněnec publikuje každý rok na webových stránkách zprávu o své činnosti, včetně statistiky šetření a včetně jednotlivých případů, které byly skutečně posouzeny jako stížnosti a byly jako takové projednány.²⁴

Stížnosti členů parlamentu i z veřejnosti,²⁵ tvrdící, že chování členů je neslučitelné s kodexem chování nebo s průvodcem, jsou adresovány písemně vůči zmocněnci. Jak zmocněnec, tak výbor pro standardy se řídí zvykovým výkladem, který byl formulován bývalým Select Committee on Members' Interest, tedy že "není možné činit neopodstatněné námitky a očekávat, že výbor shromáždí příslušné

²³ Jedná se o vyššího úředníka sněmovní správy.

²⁴ <http://www.parliament.uk/documents/pcfs/Annual-Report-2014-15.pdf>

²⁵ <http://www.parliament.uk/documents/pcfs/PCS-Leaflet-July-2015.pdf>

důkazy” a že “nebude brán zřetel na pouhé novinové články nebo televizní reportáže.” Zmocněnec nepřijímá anonymní podání. (Zmocněnec většinu jemu podaných stížností odmítá).

Pokud zmocněnec rozhodne, že námitka má dostačující důkazy, požádá poslance, aby odpověděl na stížnost, a začne předběžné šetření. Pokud se rozhodne, po určitém vyšetřování, že nejde o případ evidentní, oznámí svůj závěr výboru pro standardy. Pokud shledá, že může jít o evidentní porušení předpisů nebo pokud stížnost má širší důležitost, sepíše zprávu o skutkové podstatě a své závěry pošle výboru. V případě, kdy je zjištěna chyba v zaregistrování či deklarování zájmu, ale zájem, o který jde, je bagatelní nebo chyba v registrování či deklarování nestojí za pozornost, komisař má pravomoc dovolit poslanci věc opravit. V případě nezaregistrování, kdy oprava vyžaduje vstup už do hotového registru, je nutno připojit vysvětlující poznámku. V případě nedeklarování (tj. při projednávání věci v parlamentu) je vyžadována omluva sněmovně při projednávání bodů programu. Jakákoliv oprava musí být hlášena výboru.

Výbor posoudí všechny věci, které se týkají chování poslanců, včetně stížností, které jsou mu postoupeny zmocněncem. Výbor má právo předvolat poslance, vyžadovat dokumenty, které poslanec vlastní a které se vztahují k vyšetřování, které výbor vede. Výbor jedná obvykle důvěrně, ohledně jednání o důkazech vždy rozhodne, zda bude jednat veřejně či důvěrně, zároveň má právo na odmítnutí přenosu (např. televizního). Ohledně projednávání případů, které jsou evidentní, výbor přijme doporučení sněmovně, zda je nutné přijmout nějaká další opatření. Pokud výbor ohledně stížnosti vyjádří svůj názor, že je stížnost poslance (na jiného poslance) neopodstatněná či že byla činěna pouze ze stranických důvodů, je připraven to prohlásit ve zprávě ohledně stížnosti.

Dolní sněmovna obecně používá následující disciplinární tresty:

- Volání k pořádku (varování)
- Vyloučení z dnešního zasedání
- Tzv. „jmenování“ poslance a vyloučení ze zasedání
- Vyloučení z jednotlivého bodu na určitý omezený čas
- Disciplinárním trestem je teoreticky i zbavení mandátu, to se však k těmto účelům nepoužívá (používá se jen u trestných činů).

Interpretací těchto trestů se dostáváme k trestům, které může použít výbor jako návrh sněmovně v případě střetu zájmu: Výbor může, pokud se domnívá, že porušení pravidel sněmovny je vážné, navrhnout, aby se poslanec omluvil sněmovně. Výbor také může doporučit sněmovně, aby poslance na určitý čas vyloučila ze zasedání. Návrh na trest je výborem podán sněmovně, kde se k němu může otevřít rozprava. Vyloučení znamená, že se poslanec nesmí účastnit zasedání pléna ani výborů, kromě výboru pro soukromý návrh, po dobu vyloučení. Návrh také může vyžadovat pozastavení poslaneckého platu na stejné období jako vyloučení ze zasedání.

Použité prameny a literatura:

Hulst Marc Van der- The Parliamentary mandate: A global comparative study, Inter-Parliamentary Union, Geneva 2000.

ECPRD - dotazník ke střetu zájmů, dotazník k přiznávání ekonomických a finančních zájmů

Belgie:

- Jednací řád Komory reprezentantů Belgie z 2. října 2003 (*Règlement de la Chambre des représentants de Belgique*)

- zákon z 2. května 1995 týkající se povinnosti podat seznam vykonávaných mandátů, funkcí a profesí a povinnosti podat prohlášení o majetku (*Loi relative à l'obligation de déposer une liste de mandats, fonctions et professions et une déclaration de patrimoine*)

Novelizované materiály a zákony 2015

Dánsko:

- Pravidla týkající se dobrovolného podání zprávy o činnostech a veřejných zájmech členy Folketingu z 18. května 1994, novelizované předpisy 2016

Estonsko:

- Protikorupční zákon z r. 2014

Francie:

- Volební zákon (*Code électoral*)

- zákon č. 88-227 a č. 88-226 ze dne 11. března 1988 vztahující se k finanční transparentnosti politického života (*Loi relative à la transparence financière de la vie politique*), novelizované znění předpisů, zejm. zákon o transparentnosti politického života 2013-907 z r. 2013.

Chorvatsko:

- návrh zákona z roku 2002 o prevenci střetu zájmů při výkonu veřejných funkcí; nyní platné předpisy 2016

Irsko: webová stránka parlamentu, 2016

- zákon o etice ve veřejných úřadech z roku 1995 (*Ethics in Public Office Act, 1995*)

- zákon o standardech ve veřejných úřadech z roku 2001 (*Standards in Public Office Act, 2001*)

Litva:

- zákon o úpravě veřejných a soukromých zájmů ve veřejných úřadech ze 7. února 1997, novelizované předpisy 2016

Lotyšsko:

- zákon o prevenci střetu zájmů při činnosti veřejných funkcionářů z 25. dubna 2002, novelizované předpisy – webová stránka 2016

Německo – předpisy v novelizovaném znění 2015:

- základní zákon (*Grundgesetz*) z 23. května 1949

- zákon o poslancích (*Abgeordnetengesetz*) z 18. února 1977

- jednací řád Spolkového sněmu (*Geschäftsordnung des Deutschen Bundestages*) z 2. května 1980

- pravidla chování pro členy Spolkového sněmu (*Verhaltensregeln für Mitglieder des Deutschen Bundestages*) a k nim vydaná prováděcí ustanovení

- zákon o spolkových ministrech (*Bundesministengesetz*) ze 17. června 1953

Portugalsko

Régime juridique de Incompatibilidades e Impedimentos dos Titulares de Cargos Políticos e Altos Cargos Públicos, naposled novelizován v r. 2008

Rakousko

Webová stránka parlamentu Rakouska, 2015

Slovensko:

- ústavný zákon č. 357/2004 Z.z. o ochrane verejného záujmu při výkone funkcí veřejných funkcionářů v posledním znění

Švýcarsko:

- zákon o Parlamentu z 13. prosince 2002 (*Loi sur le Parlement*)

Velká Británie

- Ministerský řád (The Ministerial Code) z května 2010.

Prameny uvedené v poznámkách výše.

Group of states against corruption (GRECO) zprávy o jednotlivých státech, 2013, 2014